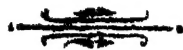

1897

પારસમા

ભજનસંગ્રહ

છપાવી પ્રસિદ્ધ કાવ્ય,
પુસ્તકેતર મનસુખરામ ર

સમ્પત્તી પુસ્તકાલયના માલી
પુસ્તકેતર બેંગાલોર મનસુખરામ-ટે

મુદ્રા

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૪૦૪૬૩ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ પાટલપુત્રી ભક્તસંગ્રહ

વિષય ૬ : ૧૨

ગુજરાત વિદ્યાલય
૧૯૩૫કાદ
મુદ્રા નં. કોપીરાશ્ટ્ર-સંગ્રહ

પારસમણી

ભજન સંગ્રહ.

સંતો અમે વહેવારીઆ શ્રી રામનામનારે. (ટેક)
વેપારી આવે છે બધા ગામ ગામનારે—સંતો
અમારું વસાણું સંતો, સૌ કોને લાવે, (૨)
અઢારે વરણુ જેને વહોરવાને આવે—સંતો
લોખ કસોડ લેખાં નહી, ને પાર વિનાની પુંજ, (૨)
બહોરવું હોય તો બહોરી લેજે, કસ્તુરી છે સોંધી—સંતો
આવશેને ખાતાવહીમાં લક્ષ્મીવરનું નામ,
ચીઠીમાં ચત્રુલુજ લેખીયા, નરસૈયાનું કામ—સંતો

૨

જે ઘેર હરિજન હરીરશ ગાય, તેતો નીત્યમં ગામાંનાય (૨)
અડ નહ તીરથ ગુરૂને આંખણે, (૨) દુર મયે શું થાય—જે

ધ્રુવ નાદ્યા પ્રલ્હાદ નાદ્યા, હેતે નાદ્યા હનુમાન, (૨)
 પ્રોત કરી પરીક્ષત નાદ્યા, (૨) બેગી શુકદેવ ગાય-જે
 સહુ સંત મળી ધારણુ બાંધ્યું, જ્ઞાન મંજા તોલાય (૨)
 જપતપતીરથબેડેમળ્યા (૨) તેમાં સર્વ સાધન મળી બય.
 બલેમળ્યા મેહેતા નરસિંહનાસ્વામી, હેતે હરીનાગુણગાય
 જ્ઞાનમંજાનો મહિમા મોટો, મુખે કહ્યો નવ બય જે૦ (૨)

હરીનો મારગ છે શુરાનો નહી કાયરનું કામ બેને;
 પરથમ પહેલું મુસ્તક મુકી, વળતી લેણું નામ બેને,
 મુત, વિત્ત દારા શીશ સમરપે, તે પામે રસ પાવબેને,
 સિંધુ મધ્યે મોતી લેવા માંહિ પડ્યા મરજવા બેને.
 મરણ આગમ તે ભરે મુઠી, દીલની દુગ્ધા વામે બેને,
 તીરે ઉભો બુવે તમાસો, તે કોડી નવ પામે બેને.
 પ્રેમ પંથ પાકવની જવાળા, ભાળી પાછા ભાગે બેને,
 માંહી પડ્યા તે મહામુખ માણે, દેખનારા દાઝે બેને.
 માથા સાટે મોંઘી વસ્તુ સાંપડવી નહીં સ્હેલ બેને,
 માહાપદ પામ્યા તે મરજવા, મુકી મનનો મેલ બેને,

રામ અમલમાં રાતા માતા, પુરા પ્રેમી જન બેને;
પ્રીતમના સ્વામીની લીલા, નીરખે રજની દિન બેને.

૪

હરીને ભજતાં હજુ કોઈની લાજ, જતાં નથી જાણિરે;
બેને સુરતા સામગ્રીયા સાથ, વદે વેદ વાણીરે. (૮૬)
વહાલે વિભાચો પ્રહલાદ, હિરણ્યકશ્ચપુ માર્યોરે.

વિભીષણને આપ્યું રાજ્ય, રાવણ સંહાર્યોરે.—૮૨ ૧

વહાલે નરસિંહ મહેતાને હાર, હાથો હાથ આપ્યોરે
ધ્રુવને આપ્યું અવિચળ રાજ, પોતાનો કરી થાપ્યોરે. ૨

વહાલે મીરાં ને બાઈનાં ઝર હાગાહાગ પીધારે,

પંચાળીનાં પુર્યા ચીર, પાંડવ કામ કીધારે—૮૦ ૩

આવો હરિ ભજવાનો લ્હાવો. ભજન કોઈ કરશેરે,

કર બેડી કહે પ્રેમલદાસ, ભક્તોનાં દુઃખ હરશેરે—૮૦ ૪

૫

તારા મનમાં જાણે જે મરણ નથીરે,

એવો નિશ્ચય કર્યો નીરધાર;

તેમાં ભુલી ગયો ભગાનનેરે.

૮૬.

ધન દોલત નારીને ઘણા દીકસારે, ખેતીવાડી ઘોડાને દરબાર.	તેમાં ૧
મેડી મંદિર ઝરૂખાંને માળિયાંરે, સુખદાયક સુંદર સેજ.	તેમાં ૨
ગાદી તકીયાને ગાલ મશુરીયારે, અતિ આડ કરે છે એજ.	તેમાં ૩
નીચી ખાંધ કરીને નમતો નથીરે, એવું સાધુ સંગાથે અભિમાન.	તેમાં ૪
વનમાળી મોહનજીની મુરતિરે, તેની સાથે ન લાગે તાન.	તેમાં ૫
પાપ અનેક જન્મનાં આવી મર્યાંરે; તારી મતિ મલિન થઈ મંદ.	તેમાં ૬
દેવાનંદના વહાલાને વિસરી મયારે, તારે પડ્યો ગળે જેમ ફંડ.	તેમાં ૭

તારા માથે નગારાં વાગે મોતનારે,
નથી એક ઘડીનો નીરધાર;

તોય જાણ્યા નહીં જમદિશનેરે.	ટેક.
મોટા મેલીને રાજ મરી ગયારે,	
જોને જાતાં ન લાગી વાર.	તોય૦ ૧
તાડં જોખન ગયું જખ મારતુંરે,	
માથે કાળા મટી ગયા કેશ.	તોય૦ ૨
તતકાળે લેવાને જમ આવીયારે;	
તેનો ભાળી ભયંકર વેશ.	તોય૦ ૩
રોમ કોટિ વિંછુ તણી વેદનારે;	
દુઃખ પામ્યો તું દેવના ચોર.	તોય૦ ૪
સમાં સ્વારથી મળ્યાં સઉ લુટવારે;	
તેનું જરાએ ન ચાલે જોર.	તોય૦ ૫
જીભ ઢૂંકી પડીને તુટી નાડીયારે,	
થયું દેહ તજ્યાનું તતકાળ.	તોય૦ ૬
દેવાનંદ કહે નવ જાણ્યા નાથનેરે,	
મળ્યો મનુષ્ય દેહ વિશાળ	તોય૦ ૭

મુખ છે તમારા શરણમાં-હો શામળીયાજી,
એ મારા ગુરૂએ કહ્યું કરણમાં-હો શામળીયાજી (ટેક)

જય તપ તીરથ ચારે પદારથ હોવાલા,
 એ મારા ગુરુજના ચરણમાં-હો શામળીયાજી-સુખ.
 પ્રેમે કરીને મારે મંદીરે પધારો વહાલા,
 ન જોશો જોશો જાત કુળવરણમાં-હો શામળીયાજી-સુખ.
 મીરાંબાઈ કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ વહાલા (૨)
 આડે આવજો મારા મરણમાં હો શામળીયાજી-સુખ.

૮

સુખ દુઃખ મનમાં ન આણીયે, વટ સાથેરે ઘડીયાં,
 ટાળ્યાં તે કોઈના નવ ટળે, રઘુનાથના જડીયાં-સુખ.
 નળ રાજ સરખો નર નહીં, જેને દમયંતી રાણી,
 અરધવસ્ત્રે વનમાં ભમ્યાં, ન મલ્યું અન્નને પાણી-સુખ.
 પાંચ પાંડવ સરખા બાંધવા, જેની દ્રૌપદી રાણી;
 બાર વરસ વન બોજવ્યાં નયણેનીંદ્રા ન આણી-સુખ
 સીતા સરખી સતી નહી, જેના રામજી સ્વામી;
 રાવણ તેને હરી ગયો, સતી મહા દુઃખ પામી-સુખ
 રાવણ સરખો રાણ્યો, જેની મદોહરી રાણી;
 હથ મસ્તક છેદાઈ ગયાં, બધી લંકા લુટાણી-સુખ.

હરીશ્ચંદ્રરાય સંતવાદીઓ, તારા લોચના રાણી;
 તેને વિપત્તિ બહુ પડી, ભય નીચ ઘેર પાણી-સુખ
 સર્વ દેવને જ્યારે લીડ પડી, સમર્થ અંતરજમી,
 ભાવટ ભાગી ભુધરે, મહેતા નરસંઘનો સ્વામી-સુખ

હરિજન થઈને, હાણુવરધ સુખદુઃખ મનમાં ન ધરીએ
 ટાળ્યાં નહીં જ ટળે. ઘટ સાથે ઘડીયાં હીંમતનવહારીરે
 બુઓ કદરજ મહા દુઃખીયા કહાવ્યારે.
 કદી સુખ દુખ મનમાં ન લાવ્યારે
 તોએ મોહનના મનમાં લાવ્યારે—હરિજન
 બુઓ પાંડવ પ્રભુજીને અતિ પ્યારારે,
 પલ એક ઘડી નવ રહે ન્યારારે,
 તોય વન ભટકયા સંઘલમ્પ હારારે—હરિજન
 વાસુદેવ દેવકીજી બેઠે બંધન રહ્યારે,
 પ્રભુ પુત્ર થયાને દુખ દુર ગયારે—હરિજન
 એવું સમજીને હરખને શોક તણયેરે;

એક તાર મન થઈ પ્રભુને ભલયેરે,
કહે મુકતાનંદ હરિને ભલયેરે—હરિજન.

૧૦

પ્રભુએ ધાર્યું હોય તે થાય.
કહાપણ કોઈનું કામ ન આવે,
કરોને કોટી ઉપાય—હારે હારે કરોને પ્રભુ.
ભીમ, અરજુન, સહેદેવ. નિકુળ,
પાંચમા ધર્મ કહેવાય;
એ પાચેનાં દેખતાંછરે,
સતી કેમ તે લુંટાય—પ્રભુ.
રામ બેવા સત પુરૂષ કહીએ,
ને તે પણ વનમાં બાય.
સતી શીતાને કલંક ચઢાવ્યો.
તો સવણ શીર રાખાય—પ્રભુ.

૧૧

જીવતું શીદને ચીંતાકરે, કૃષ્ણને કરડું હોય તે કરે (ટેક)
તું અંતર ઉદ્દેશ કરે, તેથી કારજ શું સરે;

ધણીનો ધાર્યો મનસુખો હરધ્વજાથી નર ફરે—કૃષ્ણ
 દોરી સર્વની એના હાથમાં ભરાવ્યું ડગલું ભરે;
 જેવો જંત્ર વગારે જંત્રી, તેવો સ્વર નીસરે—કૃષ્ણ
 જેવું જેટલું જે જેમ કાળે, તે તેને કર ઠરે;
 તેમાં ફેર પડે નહિ કોઈથી, શીદ પુલકને મરે—કૃષ્ણ
 તારું ધાર્યું થાય એટલું, હરી ધૃત્તિ અનુસરે;
 સદાકાળ એરીત નભે નહીં, શીદહુંપણ મનમાં ધારે—કૃષ્ણ
 થવાનું તે અણચીંતવું થાશે, ઉપનીષદ ઓચરે;
 રાખ ભરોંસો રાધાવરનો, દયા તું શીદને ડરે—કૃષ્ણ

 ૧૨

સર્વ તજીને ભજીયે શ્રી ગોવિંદને,
 જે નારાયણ નોધારાનો આધારજે;
 ભાંગે સંકટ કુડારે સંસારનાં.
 જેને નામે ઉતરીયે ભવપાર જે—મૂર્વં
 અપર માને વચ્ચેને ધરૂવજી વન ગયા,
 નારદજીએ કીધો છે ઉપદેશ જો;
 જ્ઞાન ભક્તિ વેરાગ્ય તે મનમાં આજીયાં

પ્રભુ ભળ્યા કાંઈ ત્યાં જઈ બાળેવેશને—સર્વ
 દૈત્ય પુત્ર પ્રહ્લાદજી આગે થયા,
 લાગ્યો છે કાંઈ પિતા પુત્રનો વાદને;
 સ્તાંભ થકી પ્રગટયારે નરસિંહરૂપ ધરી,
 શ્રી મહાપ્રભુજીએ દીધો તેને સાદને—સર્વ,
 લાખાગ્રહમાં પાંડવોને આવી મળ્યા,
 ભક્તજનોને દીધી છે ઘણી ધીરને;
 સમરણ પહેલાં બાળ્યાછોરે તમે સદા.
 ભક્તજન ઉમાર્યા પાંચે વરને—સર્વ.
 સુદામાનું દારીદ્રપણું તો જાણીયું,
 મુષ્ટિલ તાંદુલ ઓરોગ્યા મહારાજને;
 દાસ દયાના પ્રભુજી કરૂણા કરી.
 ભક્તજનના ક્રીધાં કોટીક કાજને—સર્વ.

ધન્ય જેણે હરિગુણ માયા—સંસારીયામાં.	ધન્ય.
બીજ સૌ જાણને ભવાયા—સંસારીયામાં.	ધન્ય.
હાથી ઘોડાને મુખપાલ બેઠે શું થયું.	(૨)

શું થયું મેળવિ માયા—સંસારીયામાં ધન્ય.

કંઠ સાહીને જમ જમ કાઢશે પાલમાં.

દુર રહેશે સુતવિત્ત જયા—સંસારીયામાં ધન્ય.

હયા પ્રીતમ ભજે નંદના કુંવરને.

(૨)

સફળ થાશે તારી કાયા—સંસારીયામાં ધન્ય.

વહાલો પ્રેમને વશ થયા રાજીરે,

એમાં શું કરે પંડીતને કાજીરે,

વહાલો,

કરમાબાધનો આરોગ્યો ખીચડો,

ને વિદુરની ખાધી ભાજી,

જુઠાં ખોર શવરીનાં ખાધાં,

વહાલે છપ્પન ભોમ મેદ્યાં ત્યાગીરે.

વહાલો.

વિદુરને ઘેર શ્રી કૃષ્ણ પધાર્યા

ને કેળાં આજ્યાંતાં માગી,

મર્લ કાઢી નાંખીને છાલ ખવરાવી;

વહાલે તોએ ન જોયું જમીરે,

વહાલો.

શુભકા હતી તે પોપટ પઢાવતી,
ને તેમાંથી નેહ લાગી.

ભગવાન હતા તે સહેજમાં મળ્યા;
એની સંસારની ભ્રમણા ભાગીરે વહાલો,
ભક્તની લોક નિંદા કરે;
ને જગત થયું છે બહુ પાણી;
ભલે મળ્યા મહેતા નરસિંહનો સ્વામી.
માંથે ગીરધર રહ્યો છે માણરે. વહાલો,

જે કે પ્રેમ અંશ અવતરે, પ્રેમરસ તેના ઉરમાં ઠરે. ૨૬ક.
સિંહણ કેરું દુધ હોય તે, સિંહણ સુતને ઝરે. (૨)
કનક પાત્ર પાપે સહુ ધાતુ, ફાડીને નિસરે-પ્રેમરસ.
સકરખોરનું શાકર જીવન, ખલના પ્રાણજ હરે, (૨)
સારસિંધુનું માછલડું, જ્યમ, મીઠાં જળમાં મરે-પ્રેમ.
સોમવેલી રસપાન શુદ્ધ જે પ્રાણજ હોય તે કરે, (૨)
વમળ વંશીને વમન કરાવે, વેદ વાણી ઉચ્ચરે-પ્રેમ.

ઉત્તમ વસ્તુ અધીકાર વીના મળે, તદ્દપિ અર્થ ન સરે,
 મન્થભોગી ભગવો મુકતાફળ, દેખી અંચુ ન ભરે. પ્રેમ.
 એમ કોટિ સોધને પ્રેમ વિના, પુરષોત્તમ પુઠ ન ફરે. (૨)
 દયા પ્રીતમ શ્રીગોવરધન ધર, પ્રેમ ભક્તિયે વરે. પ્રેમ.

૧૬

રામ બાણ વાગ્યાં હોય તે બાણે,
 ઓલ્યા મુરખ મનમાં શું આણે. (૮૬)
 ધ્રુવને વાગ્યાં પ્રહલાદને વાગ્યાં,
 તો હરીને બેઠા ઠેકાણે.
 મર્લવાસમાં શુકદેવને વાગ્યાં,
 એ તો વેદ વચન પ્રમાણે—રામ.
 મોરધ્વજ રાજાનું મન હરી લેવા,
 હરિ આવ્યા તે ટાણે.
 લઘ કરવત મસ્તક પર મેલ્યું.
 પત્ની પુત્ર બેઠે તાણે.—રામ.
 મીરાંબાઈને ક્રોધ કરીને,
 રાણોજી ખડમજ તાણે;
 વિખના પ્યાલા ગીરધરલાલે આરોગ્ય

એ તો અમ્રતને ઠેકાણે—રામ.
 નરસિંહ મહેતાની હુંડી સ્વીકારી,
 ખેપ ભરિ ખરે ટાણે.
 આમળ સંત અનેક ઓધાર્યા,
 એવું ધનો ભગત ઉર આણે.—

૧૭

મારે વરતો વિઠલ વરને વરવું છે રે,
 હાંહાંરે મારે વરતો—
 બીજને મારે શું કરવું છે. મારે વરતો
 નંદના કુંવર સાથે નેહડો બંધાણો હાં, (૨)
 મારે ધ્યાન ધણીનું ધરવું છે રે,
 હાંહાંરે મારે ધ્યાન. બીજને.
 અવર પુરૂષની મારે આશ નથીરે હાં (૨)
 મારે છોમાળાને છોડે પાર પડવું રે;
 હાંહાંરે મારે છોમાળા. બીજને.
 સંસાર સમરમાં મોહજળ ભરીયોરે હાં. (૨)
 મારે હરિના ભરોસે તરવું છે રે,
 હાંહાંરે મારે હરિને. બીજને.

બાધ મીરાં કહે છે પ્રભુ ગારધરના ગુણ હાં. (૧)
 મારે દાસ મંડળમાં ફરવું છે રે,
 હાં હાં રે મારે રાસ. બીબને.

શ્રી વલ્લભ (વઠલ શ્રીજી સ્વામી, શામળીયા વાલા;
 સવળુ સમજે છે અંતરબમી. નંદલાલારે.
 ભય તો લાગે છે મુજને ભારી, શામળીયા વાલા;
 અંતકાળે શી વલ્લે થશે મારી. નંદલાલારે.
 સેવા સમરણ ભાવે કીધું, શામળીયા વાલા;
 રંક સાધુને દુખ દીધું. નંદલાલારે.
 વેદ ધર્મને વિસાર્યા, શામળીયા વાલા;
 અવગુણ ભર્યા છે મુજમાં સારા. નંદલાલારે.
 સહુ જાણે છે ભક્ત સાચો શામળીયા વાલા;
 પાખંડી પાપી નથી કાચો. નંદલાલારે.
 બાંધ પ્રધાની લાજ ધરજે, શામળીયા વાલા;
 પીડા ન પામું એવું કરજે. નંદલાલારે.
 સન્મુખ લેચનમાં આવી રહેજે, શામળીયા વાલા;
 દોષ ન ભેરો દરશન દેજે. નંદલાલારે.

શ્રીમુખ બોલ્યા તે સાચુ કરજે, શામળીયા વાલા;
દુઃખ દયાનાં સર્વે હરજે. નંદલાલારે,

કાયા જીવને દહે છેરે, સુણે મારા પ્રાણપતી;
મેલી મુજન કયાં જાઓરે, આ વગડામાં અથડાતી. ૧
જીવ તમારા લીધેરે, ચાલું છું હું મદમાતી;
તમ વિના નહીં મારેરે, આ દેહીના મંજાથી. ૨
જ્યારે તમે જાશેરે, ત્યારે તો મારી રી રે મતી;
જ્યારે જીવુંજ હતુંરે, ત્યારે પ્રીત કરવી નતી. ૩
થણાં લાડ લગવ્યારે બેગી બેસી જમતી.
હવે કેમ તરછોડીરે, આવી કેમ ફરી મતી. ૪
કોઠક ગુરજ મળીઆરે, અગમ અગાધ મતી;
કરશે પ્રહ્લ સ્વરૂપેરે, એ હું જાણતી નોહોતી. ૫
છો દેવ નીરંજનરે, મુળે મંજળ મુરતી;
તારો બેઠ ન જાણ્યોરે, એવિ તારી અકળમતી. ૬
મારી કરણી ના જાશેરે, હું કરજોડી કરમરતી;
મેલી માયાનં ચૈતનરે આલ્યા અમરાવતી. ૭

દાસ નારણસીંગ કહે છેરે, માયા પછે રહી રોતી;
ગુરુ ગોવિંદને ભજશેરે, થશે તેની સત્ય મતી. ૮

૨૦

જીવ કાયાને કહેછેરે, હું પંખી છું પરદેશી;
અમે કયાં સુધી રમીએરે, નથી અહિંના રહેવાશી.
તારા મોહના તે ફંદમાંરે, પડી અમને ફાંશી;
તારી વાસના લીધીરે, ફ્યોં લખ ચોરાશી. ૨
ગુરુએ સંમજ પાડીરે, જોયું સરવે તપાસી;
નીરખ્યા બ્રહ્મા સ્વરૂપનેરે, પોતાનું રૂપ પ્રકાશી. ૩
મારિ કેડજ મેલીરે, શાને કરો ઉદાશી;
તમને તિરથ કરાવ્યાંરે, શ્રી મંજાને કાશી. ૪
થયા રૂપ અરૂપરે, માયા ત્યારે દૂર ખાશી;
ભાળ્યા તેજમાં તેજરે, હરી જેને મયા વશી. ૫
દાસ નારણસીંગ કહેછેરે, અચળ થયા અવીનાશી,
ગુરુ ગોવિંદ ભજશેરે, અમરાપુરના વાશી. ૬

૨૧

જોડુરે એક મેંના પોંપટનું, પાંજરું આ કાયાકંચનનું;
મેંના માયા હરીની દાસી ચૈતન પોપટજી આવનાશી,

જુઓને અંતરમાં પ્રકાશી, જોડુ ૧
 કારીગર પુરા કહેવાતા, પંચરંગી પાંજરું ધડતા;
 તેમાં માંહી પોપટજી રહેતા, જોડુ ૨
 ચૈતનનું નો તેજ બહુરે તપે, શોભે પરિશ્રદ્ધાની રૂપે;
 બેઠારે માંહી મહા મંત્રને જપે, જોડુ ૩
 મેંનારેમાયાપોપટનીનજરેપડી, પોપટજીનું મનડુલ્લેખહરિ;
 પોપટજીની મત સમુજાગી ફરી. જોડુ ૪
 મેંનારેતુ'તોઆવનેઓરી, મારીનેતારીસરખીબનેભેડી;
 મેનાઅ નાંખી મોહ તણી દોરી. જોડુ ૫
 હવેરે મેના કહેછેપોપટને આવિનેહુ'તો વરૂં છું તમને;
 રખેને દગો દેતાજી અમને, જોડુ ૬
 એવુ'રેસુખીપોપટથયોબેહાલ, તેમતેમમેંનાકરેજઘંઘાલ
 મેંનારે તને કરવા હું ન્યાલ. જોડુ ૭
 હવેરેમેનાપોતેમનમાંહસી, હુ'તોપેલાપોપટનેરૂદિએવસી;
 એનેરે લેધ ફેરવું ચોરાશી. જોડુ ૮
 પોપટજીતો ભણવું એ ભુલી ગયા, જઘને પેલીમેનાના
 વશમાં રહ્યા;
 પોપટજી હવે મોહ દરીઆમાં વહ્યા, જોડુ ૯
 હવેરેમેનાપોપટજીખંનેને, બેઠારેહતોકાળખીલાડો કને;

જઘને પેલા પોપટજીને હણે. જોડુ ૧૦

હવેરે પોપટને લાગ્યું ખાડ, પેતુરેસુખ ક્યારેમયુંમાડ;

પડેછેમારેમરણું ને અતરણું જોડુ ૧૧

ચૈતન મટી જીવ સ્વરૂપે થયા, જ્યારે પેલી માયાના
વશમાં રહ્યા.

માટેરે લખ ચોરાસીમાં ગયા. જોડુ ૧૨

નારણસીંઘ ગુરૂ ચરણની આશ, માયા થકી થકને

બેઠાછું નિરાશ,

ઓપોને હરી ચરણ કમળમાં વાસ. જોડુ ૧૩

૨૨

નાથકેસેમજકેબંધજોડાયો, એહિઅચરતમોહેઆયો. ૧૦

મજ એરગ્રાહલડત જળભીતર, લડતલડત મજ હાયો. ૧

જવપુર સુંઠ રહિ જળ ઉપર, તમહરીનામ પોકાયો. ૧

સવરીકે પોર સદામાંકે તાંદુલ, રચી રચીમોમલમાયો;

દુરજોધનકે મેવેહી ત્યાગ્યો, ભાજી વિદુર ઘર પાયો. ૨

પેઠે પાતાળ કાળી તામ નાથ્યો, ફેણ પર નરત કરાયો;

ગીરી ગોવરધન કરપર ધારો, નંદ ઘેર લાલ કહાયો. ૩

અમાશુર માયો, અમાશુર માયો, દાવાનળ પાનકરાયો;

સ્થંભકોડીહિરણ્ણકશ્યપ માયો, નરસિંમનામધરાયો. ૪
 અબમેલ મજ ગુણકા તારી, ધરપતીકો ચીર પુરાયો;
 પયપાન કરતા પુતના મારી, કુખજકો રૂપ બનાયો. ૫
 દુરભેધનકો માન ઘટાયો, મોહી ભરોંસો આયો;
 શબ્ધ સંખીયનમીલીકંગનખાંધ્યો, રશમમાંડખાંધાયો. ૬
 છુટે નહીં રાધાજીકો કંગન, કેસે એ ધનુષ ઉડાયો;
 ખોલ કોટડી પારથ ધાયો, મરડકુ નાજ સંતાયો. ૭
 છુટે નહીં રાધાજીકો કંગન, એ બલ કાંઠારે છુપાયો;
 જોગી બકો ધ્યાન ધરતહે, ધ્યાન ધરત નહીં આયો;
 સુરદાસ પ્રભુતિહારોમીલનેકું, જસોદાકી ઘેન ચરાયો ૮

તેરે દયાધરમ નહીં મનમે, મુખડાકયા દેખે દરપનમેટક.
 જબલમ પુલ રહે પુલખાડી; બાસરહે નીજ પુલનમે,
 એકદીન એસી હો જવેમી, ધની ઉડેમી તનમે મુ. ૧
 ચુવાચંદન અખીર અરમજ, શોભે ગોરે તનમે;
 ધન જોખન ડોંગરકા પાની, દલજવેમા ખીનમે મુ. ૨
 નદીયાં ઘેરી હરી નાવ પુરાની, ઉતરી ચાહે સંજમે;
 ગુર મુખ હોય સો પાર ઉતરે, નુમરાડુએ ઉનમે. મુ. ૩

કવડી કવડી માયા જોડી, સુરત હરી નિજ ધનમે;
 દશદરવાજાઘેરલીએ જખ, રહીમધમનકી મનમે. મુ૦૪
 પમડીયાં બાંધે પમ સવારે, તવ જુલા જુલે પલનેમે;
 કહે કબીરા સુનો બાધસાધુ, એકલાલડરહેમનમે. મુ૦૫

જાંઠાં જોશો ત્યાંદુખીયાંબાબા, એ કયા વડ રહેમનમે;
 જોગી દુખીયા જંગમ દુખીયા, તપશીકુ દુખ દુખ;
 આશા મનશા સખે વ્યાપી, કોઈ પહેલ નહી સુના. ૧
 રાબા દુખીયા પ્રભ ખાયા, દુખાયા ધર બેરાગી;
 દુખ કારણશે શુકદેવને, હદરકી માયા ત્યાગી. ૨
 સાચ કહેતો સખ જમ દુખીયા, જુઠા કહી ન બાધ;
 બ્રહ્મા વિષ્ણુ શંકર દુખીયા, અને શ્રી જમાધ. ૩
 ધ્રુત દુખીયા, અખધ્રુત દુખીયા હય ધન રંકા;
 કહેત કબીરા નહિ એ દુખીયા, અને મનકુ છતા. ૪

ધન ડોકર રૂઠુ ગામ, વસે મારો વહાલોરે;
 શામળીઓ ચતુર મુજલુ, તેને જોવા ચાલોરે. ૧

બહુ બોડાણાની પ્રીતે, પ્રભુજી પધાર્યારે;
 અહીંઆં આવી ઉત્તમ ક્રીધા કે, અધમ ઓધાર્યારે. ૨
 ઘણા પાપી તે પાવન થાય, દરશન કરતારે;
 દુખ જનમ મરણના જાય, સામા ડગ ભરતારે. ૩
 એવો આનંદ રૂપી અખંડ, અંતરજભીરે;
 વહાલો પ્રેમ તણે વશ થાય, પ્રિતમજીનો સ્વામિરે;
 એતો ભક્તિતણે વશ થાય, પ્રિતમજીના સ્વામિરે. ૪

ગોવિંદજી પ્રાણ અમારોરે, મને જીગ લાગ્યો ખારોરે;
 મુને મારો રામજી ભાવેરે, બીજેમારીનજરેનઆવે. ૧
 મિરાંબાઈના મોહાલમાંરે હરિ સંતકો વાસ;
 કપઢીથી હરી દુર વશેરે, મારા સંતનકેરીપાસ. ગો. ૨
 રાણોજી કાગળ મોકલેરે, દેજે મીરાંને હાથ;
 સાધુનીસંગતછોડી દો, તમોરાખો દુનીયામાં લાજ. ૩
 મિરાંબાઈ કાગળ મોકલેરે, દેજે રાણાને હાથ;
 સાધુના સંગત કબહુ ન છોડુ, નહિરહુતમારીપાસ. ૪
 વિખનો પ્યાલો રાણે મોકલ્યોરે, દેજે મિરાંને હાથ;
 અમ્રત કરી મિરાંપીગયારે, જેનોહરીએઝાલ્યો હાથ. ૫

સાઢવાળા સાંઢ શણુમારજેરે, જાણું સો સો કોશ,
 રાણાજના દેશમાંરે, મારે જળરે પીવાનો દોશ. ૬
 ડાબો ધહલો મેવાડનોરે, મિરાં ગઘ પુરવ માંય;
 સરવ છોડી મિરા નીસર્યા, જેનું મનકુ હરિમાંહ. ૭
 સાસુ અમારી સુશુભણારે, સંસરો પરમ સંતોષ;
 જેઠ જુગોજુમ જીવજે, મારો નાવલીઓ નીરદોષ. ૮
 ચુંદડી ઓઢું તારે રંમ ચુવેરે, રંમ સોરંગી હોય;
 ઓઢું હું કાળો કાંબળો, દુજે ડાઘ ન લાગે કોય. ૯
 મિરાં હરીની લાડણીરે, રહેતી સંત હજુર;
 સાધુ જનને દલતેશું પેલો દલ કપટીથી દુર. ૧૦

૨૭

મામતમાખણુરોટી, ગોપાળ પ્યારે મામત માખણુરોટી;
 એરેગોપાળકું રોટીખનાઉ. એકછોટીને બીજીમોટી ગો
 એરેગોપાલજીકુંબિહાકરંગી. બ્રજુમાનકી બેટી. ગો
 એરેગોપાળકુંઅંગીઆખનાદઉ, માથેકલંકી ટોપી. ગો
 આઘ મીરાં કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ, ચરણ કમળ
 ચીત જોતી. ગો

- વાટ જુવે છે મીરાં રાંકડી ઉભી ઉભી વાટ. ૧૮૬.
- મુનીવર સ્વામી મારે મંદીર પધારોરે;
વાલા સેવા કરે છે દીન રાતડી, ઉભી ઉભી વાટ. ૧
- પુલના તે હાર ને પુલના તે મજરારે;
પુલના તોરારે પુલ પાંખડી, ઉભી ઉભી વાટ. ૨
- પુલના પકવાન મીઠાઘયોને મેવારે,
ઘેબર જલેબી તલ સાંકળી, ઉભી ઉભી વાટ. ૩
- લવીંમ સોપારીને પાનનાં બીડલાં રે,
એલચી દોડાને તજ પાંખડી, ઉભી ઉભી વાટ. ૪
- સાવ સોનાનાં સોમટા ઢાળ્યા રે;
રમવા આવો તો જાલ રાતડી, ઉભી ઉભી વાટ. ૫
- મીરાંબાઈ કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ,
જેતાં ઠરેછે મારી આંખડા, ઉભી ઉભી વાટ. ૬

- મુખડાની માયા લાગીરે મોહન તારા. ૧૮૭.
- મુખડું મે જોયું તારું, સરવે જુમ થયું ખારું;
મન મારું રહ્યું ન્યારું, મોહન તારા, ૧

- સંસારીનું સુખ એવું, ઝાંઝવાના નીર જેવું;
તેને તુછ કરી ફરીએરે; મોહન તારા. ૨
- સંસારનું સુખ કાચું, પરણીને રંડાવું પાછું;
તેને ઘેર શીદ જઈએરે, મોહન તારા. ૩
- પરણું તો પ્રીતમ પ્યારો, અખંડ સોભાગ્ય મારો;
રાંડવાનો ભે ટાળ્યોરે, મોહન તારા. ૪
- હવે હું તો ખડભાગીરે; મોહન તારા.

- લેને લેને લાવ જીવને જોતાં નહિ મળે; ૨
જોતાં નહિ મળે, જીવને ખોળ્યો નહી જડે, લેને, ટેક.
કસ્તુરી ને કેવડો લધ તેલમાં તળે;
આવો ફડો મનખો મેલિ, ભુતમાં ભમે. લેને. ૧
- મોતી સરખો દાણો લધને ઘંટીમાં દળે, ૨
આવળીઆનું બીજ વાવે, આંખો નહી ફળે. લેને. ૨
- સંત બોલાવે બોલતો નથી, અભામાનમાં ફરે. ૩
મારી ધકકે આગળ કરસે, વેઠે ભાર ભરે, લેને. ૩
- માથા તને મીઠી લાગે, ગોળશે મળે, ૨
નરભેરામના સાથમાં તો, કુળ નહી મળે, લેને. ૪

હોલો હોલી કહેછેરે, પ્રભુ મારી વારે ચઢો;
 અચ્ચાં મારાં મારેરે, તળે આવી લીલ ખડો. દેકઃ
 બાણ તાણીને ઉભો પારધી, ને ઉપર આવ્યો બાજ;
 દરમાંથી સરપ બે નીસરે તો વણશે મારાં કાજ
 ગડડના ગામીરે આંટી રખે રાખી રહો. હોલો. ૨
 કહેતામાંજ પરવરીયાને, શરપમાં નીરવાણ;
 પારધીને તો પગેરે ડસીયો, તતક્ષણ લીધા એનાપ્રાણ;
 ત્યાંથીબાણવધુટયોરે બાજ આવીહોપડ્યો. હોલો. ૩
 કઠણવેળામાં કામજ આવે, બેલજનકરોતો ભય બય;
 એવા સમરથ સ્વામીને મુઠીને, કેના પુંજું પાય;
 ગુનેહગાર તારેરે તુળશીદાસ ખરો. હોલો. ૪.

બાનાની પત રાખ, પ્રભુ તારા બાનાની પત રાખ;
 બાનારે માટે બે દુઃખદેશો, તો કોણ જપે તારોબપ. ૧
 રોહિદાસની તમેપાતરીલીધીને, નવ બેઠ બતકે ભાત;
 એનામાટે સનમુખરહીને, તમેનાઈકહેવાયા હો નાથ. ૨

બ્રહ્મદનિ તમે પ્રતીપાલણપાળીને, સ્થંભમાંપુર્યોંવાસે.
તાતી કઢા તમે શીતળ કીધાં. સુધનવાને કાજ. ૩
પંચાળીનાં પટકુળ પુરયાને, રાખી સભામાં લાજ;
સાગરમાંથી બુડતો રાખ્યો, રામ કહેતો મજરાજ. ૪
ઝેર હતાં તે અમ્મત કીધાને, આપ્યાં મીરાને હાથ;
મેહેતાને મંડળીક મારવા આવ્યા ત્યારે કેદારો લાવ્યા

મધરાત; પ્ર.

લડતોનાં તમે સંકટ ભાગ્યાં ત્યારે દ્રઢ આવ્યો વિશ્વાસ;
તુળશીના સ્વામીને કહું કરજેડી પુરો અંતરની આશ

હરિ ભજવાનું ચોઘડીયુરે તન ફરી ફરી ક્યાં મળશેરે;
ચોંપકરીને ચેતી લેજે, ભવના તારણ તરશેરે. ૬. ૧
મનુષ્યાદેહ તો મટી જશે; પશુ પંખી અવતરશેરે;
વરણામીમાં વાટેજ ઉઠશે, કોષ ખાણે રડવશેરે. ૬. ૨
દુખ લાગે તો વેહેલું લાગો, ઉંધું ઉંધું આલ્યુરે;
માને ઉઠર શું બોલ્યો તો; શું બોલ્યો શું પાળ્યુરે. ૬. ૩
જોખન જશેરે જરા આવશે, નેન નાશીકા ગળશેરે;
સમાં સ્નેહી સુખનાં બેઢી, અંતે અળખાં રહેશેરે. ૬. ૪
હરી નામ તો હારી બેઠો વીખીયામાં વીટાયેરે;

ચોળે દહાડે ધબરે બાંધી, ચાંટામાં લુટાયોરે. ૬. ૫
 આ અવસરતો રૂંડો કહાવે, પાપ ન કરશે પ્રાણીરે;
 કહ્યાણુ કહે તે કહ્યું ન માને પથ્થર ઉપર પાણીરે. ૬. ૬

મઉચારી ઘેર આવે. વાલો મારો મઉચારી ઘેર આવે;
 હાથ લકડીયાંને ખભે કામળીયાં, માઠી મોરલી બખવે;
 ગુંબ કુળનાહાર, મનોહર, મોર મુમટ શીર સોહીયે;
 સ્વામીતણી સુંદરતા જોઈજોઈ, વ્રજ જનના મન માહીયે
 કુમ કુમ કેરા છાંટા દેવરાણું, મોતીડે ચોક પુરાણું;
 નરસંઘયાના સ્વામીમંદીરપધારો, શેરીયેને પુલડાં વેરાણું

આલો જઈયે દરશન કરવા, ડાકોરમાં ડાકોર બીરાજેછે.
 દીનોનાથ દયાળદામોદર, દરશનથી દુખ ભાગે છે. ૨૬.
 પહેલું દુખ બ્રહ્માનું ભાગ્યું શંખામુરને મારીને;
 શંખ નારાયણ બેટમાં બેઠી. વેદ સાબ્યા ચાર ત્રાળીને,
 કચ્છપ રૂપે સામર મથિયો. ચાદ રત્ન બહાર કાઢીને,
 અમ્રત તો અમરને પાચું, વિખ પાચુ વિષ ધારીને;

વરાહરૂપે પ્રથિવ લાવ્યા આવ નિરંજન આજે છે.
 દીનોનાથ દયાળ દામોદર, દરશનથી દુખ ભાગે છે.
 પ્રહ્લાદની પ્રતિપાળ પાળવા. નરહર નરસિંહ રૂપ ધર્યું
 હિરણ્યકશ્યપુ નખે વધેયો, વિધિનું વાક્ય સફળ કર્યું
 વામનરૂપે બળીને ચાંપ્યો, ઇંદ્રાયનું કારજ કર્યું;
 છબિલોછ છડદાર થઈ ઉભા, બળિરાબનું ભાગ્ય ભળ્યું
 ફરશી પ્રહ્લી નક્ષત્રી ક્ષીધી, જમ કુકણ બિરાજે છે;
 દીનોનાથ દયાળ દામોદર, દરશનથી દુખ ભાગે છે.
 અનેક દુઃખ દેવતાનાં ભાગ્યાં, રાજ રાવણ ભારીને;
 વિહીપણને લાંકા આપી, પથરા પાળજ તારીને;
 કૃષ્ણ સ્વરૂપે કંસને માયો, ગોકુળમાં ગૌ આરીને;
 મોરલીમાં મહા મોહ પમાડ્યાં, ત્રણ લોક નરનારીને;
 બુદ્ધ રૂપે જમન્નાથજી. જમમગ જોત બિરાજે છે;
 દીનોનાથ દયાળ દામોદર, દરશનથી દુખ ભાગે છે.
 અકળકળા નવખંડમાં વ્યાપી, ઘટઘટમાં તમે રમી રહ્યા
 ડોકોરમાં ડોકોર બિરાજ્યા, બોડાણાપર કરી દયા,
 મંગાબાઈના ગુણ વધાર્યા, સવા વાલથી ઓછા થયા
 ભકિત બણી સારંગપાણી, ગુમળી પાછા ઘેર મયા;
 માખણીયો આરો છે સારો, લીંબડો મીઠો લાગે છે;

દીનોનાથ દયાળદામોદર હરશનથી દુઃખ ભાગે છે. ૪
 ઉંચુ દેવળ ઉંચું શીખર, ઉપર ધન કર કરે;
 જે દરવાજે નોખત વાજે, રત્નગર ત્યાં ગડગડે;
 ગોમતી તીરે સંગત તીરે, સંઘ આવી ત્યા પડાવ પડે;
 આડે દહાડે શુકરવારે, વાલમનો વરઘોડો ચડે;
 રણછોડ રસિયો સૌમાં વસીયો, સૌને માથે આજે છે;
 દીનોનાથ દયાળદામોદર, હરશનથી દુઃખ ભાગે છે. ૫
 ઉત્તર દક્ષિણ પુરવ પશ્ચિમના, લોક હરશને આવે છે;
 મોટા મોટા સંઘવી થઈને સંઘ ડાકોરમાં લાવે છે;
 નયણે નરખું હાડે હરખું રૂપ ઉપર જઈ બલિહારી
 શંખ ચક્રને પદમ બિરાજે; મદા ધરી છે ગીરધાગે;
 શાકર માખણતુળશીનીમાળા, રાય રણછોડને ચડાવે છે;
 ધન્યદારામનાસ્વામી અંતરજમીભક્તને લાડલડાવે છે.

માતા જસોદા જુલાવે પુત્ર પારણે,
 જુલે લાડકડા પુરપોતમ આનંદ ભેર;
 હરખી નરખીને ગોપીજન જશું વારણે;
 અતિ આનંદ શ્રીનંદણને ઘેર. માતા,

હરીના મુખડા ઉપર વાર કોટીક ચંદ્રમાં,
 પંકજ લોચન સુંદર વિશાળ કપોળ;
 દીપક સરખી તો શોભે છે નીરમળ નાશીકા,
 કોમળ અધર અરૂણ છે રૂડા રાતા ચોળ. માતા. ૨
 મેઘ શ્યામ કાંતિ ભ્રુકુટી છે વાંકડી,
 ખીટળીયાળા ભાલ ઉપર જુમે કેશ;
 હસતાં દંતુડી દીસે બેહુ હીરાકણી,
 જોતાં લાજે કોટીક મદન મોહન વેશ. માતા. ૩
 સીંહ નખ જડેલું સુવર્ણ શોભે સાંઝલુ,
 નાભુક આભ્રુજ સંઘળાં કંચન મોતીહાર,
 ચરણ અંગુઠો ધાવે હરજી બે હાથે ગ્રહી,
 કોઈ બોલાવે તો કરે કીલ્લકીલાકાર. માતા. ૪
 લાલ લેલાટે કીચો કુમ કુમ કેસો ચાંદલો,
 શોભે જડીત્ર જણે મરકત મણીની માળ;
 જનની જુમને માળે અણીયાળી બેઉ આંખડી,
 સુંદર કારજળ કેર ટપકુ કીધુ ગાલ. માતા. ૫
 સરવે સોનાનું જડીત્ર મણીમય પારણું,
 જુલાવે રમજુમ વાળે ધુવરીનો ધમકાર;
 માતા વિધવિધ વચને હરીગુણ ગાયે હાલરાં,

- ખેંચે પુમતીઆળી રેશમ દોરી સાર. માતા. ૬
 હંસે કારંડને ડાકીલ પોપટ પારણે,
 મપૈયા ચકોરને કાંઈ સારસ મેના માર;
 રમકડાં મુકયાં રમવાને મોહનલાલને,
 વ્રમધમ ધુવરા વળડે નંદકીશોર. માતા. ૭
 મારા કહાનાની સમાણી કન્યા લાવશું,
 મારા લાલને પરણાવીશ મોટે ઘેર;
 મારો જયો વરરાજ થઈ ઘોડે બેસશે,
 મારો કહાનો કરશે સદાય લીલાલહેર. માતા. ૮
 મારો લાડકવાયો સખામાં રમવા જશે;
 સારી સુખડી હું આપીશ હરીને હાથ,
 જમવા વેળા રમજીમ કરતો ઘેર આવશે,
 ફૂંતો ધાધને તેને ભેટીશ રૂદયા સાથ. માતા. ૯
 જેનો શેષ શંકર સરખા પાર પામે નહી,
 મેતી નેતી કહે છે નીજમ વારાવાર;
 તેને નંદરાણી હુલારાવી ગાયે હાલરાં;
 નથી નથી એના ભાગ્ય તણા કંઈ પાર. માતા. ૧૦
 જુજવાસી સહિ સરવેથી સુભાગી ધણાં;
 રેથી નંદ જસોદા કેરું ભાગ્ય વિશેષ;

તે સર્વેથી ગોપીજનનું ભાગ્ય અતી ઘણું,
જેની કરે પરીક્ષા બ્રહ્મા શીવને શેષ. માતા. ૧૧
ધન્ય ધન્ય વૃજવાશી ગોપીજન નંદ જસોમતી,
ધન્ય ધન્ય વંદાવન જ્યાં હરીકેરો છે વાસ;
સદા જુગલ ક્રીશોરે ત્યાં લીલા કરી,
સદા બલીહારી ગાય છે દયારામ દાસ. માતા. ૧૨

ચીત તું સીદને ચીંતાધરે, કૃષ્ણને કરતું હોય તે કરે. ૨૬.
સ્થાવર જંમમ જડ ચૈતનમાં માયાનું બળ હરે;
સ્મરણકરે શ્રીકૃષ્ણચંદ્રનું, જન્મમરણ બંધ હરે કૃષ્ણ. ૧
નવમાસ પ્રાણી શ્રીકૃષ્ણચંદ્રનું બ્યાન મર્મમાં ધરે;
માયાનું આવરણ કરયું ત્યારે, લખયોરાશી કરે. કૃષ્ણ. ૨
તું અંતર ઉદ્દેશ ધરે, તેથી કારજ થું સરે;
ઘણીનો ધાર્યો મનસુખો, હરબ્રહ્માથી નવ કરે કૃષ્ણ. ૩
દોરી સર્વની એના હાથમાં, ભરાવ્યું ડમતું ભરે;
જેવો જંત્રી વખડે જંત્ર, તેનો સ્વર નીસરે. કૃષ્ણ. ૪
થનાર વસ્તુ થયા કરે જયમ, શ્રીકૃષ્ણ પાણી કરે;
જનાર વસ્તુ એણીપેરેજશે, જયમ મજકોડુમળે. કૃષ્ણ. ૫

જેને જોટલું છે જ્યમ કાળે, તે તેને કર ડરે;
 એમાં ફેર પડે નહી કોઈથી, શીદ કુટાઈ મરે. કૃષ્ણ. ૬
 તારૂં ધારયું થાતું હોય તો સુખ સચે દુઃખ હરે;
 આપણનું અજ્ઞાનપણું એ, મુળ વીચારે. ખરે કૃષ્ણ. ૭
 થવાનું અણચીતવ્યું થાશે, ઉપનીષદ ઓચરે;
 રાખ્ય ભરોંસો રાધાવરનો, હયા શીદને ડરે. કૃષ્ણ. ૮

પ્રભુતને પ્રસન્ન તે કેમથાય, તારાદીલનું કપટનજાય; પ્ર.
 પ્રભુ કીરતન પ્રભુનામસ્મરણમાં; અતીશે આળસતારે;
 ડાચાકુટ લવ પરનીંદામાં, ઓખો દીવસનહારે પ્રભુ. ૧
 પ્રભુનું પુજન કરતી વેળા, કાચા તારી કંપે;
 મંજીરો સોમટાં કુટતા, આઠે પહોર નવ જંપે. પ્રભુ, ૨
 પ્રભુનું ચંદન ધસતાં તારૂં, શ્રમથી શરીર ભગડે;
 કુંડી રહકું લઈ મરી મશાલો, ભાવે ભાંગજ રમડે, પ્રભુ ૩
 એકાદશી ઓચ્છવનું જાગણ, અતી અથડ તને લાગે;
 ભાંડ લવાયા જોવા સારૂં, સારી રાતજ જાગે પ્રભુ. ૪
 હરીના ભક્તને લુખું સુકું, વેઠજ વળગી જાણે;
 સગાંસંબંધિપ્રોહોણા આવે, તેને મીઠાન પીરસે પરાણે. ૫

બે પૈસાની ગુરૂ સેવા બતાવે, ત્યાં મણુમણુતુ બોલે;
 ઘરની સ્ત્રીજ્યાં માગે ઘરેણું ત્યાં; હશી મન થઈ ડાલે. પ્રભુ ૬
 ખોટાં મોતી કાચ ક્રીડીયાં, ભગવત ભુષણ ઘાલે;
 સોનું રૂપ મણી મુકતા વિણ, સ્ત્રી સુતને ન વચાલે. પ્રભુ ૭
 જમ દેખતાં જપવા બેસે, બાકીના હ ન ખાવા;
 મળાકા પેત્યાં થાય મળગળો, એ વૈરણુવના વાહાણ પ્રભુ. ૮
 આ કરવું આ ના કરવું, એમ અન્યને શાક્ષી દે છે;
 તે પ્રમાણે તું નથી કરતો, અનુચીત કર્મ કરે છે. પ્રભુ. ૯
 અંતરના છળ અન્ય ન લહે, પણ જાણે અંતરમમી;
 એતો સાચાનો સંગી છે, દાસ દયાનો સ્વામી. પ્રભુ. ૧૦

લાંબી સોડે સુતોરે, મુખની તે સજ્યા કરી;
 કદીએ નવ બોલ્યોરે મુખથી તું હરી હરી. ૨૬૦
 આછેરે તારૂં આછેરે મારૂં, તેમાં બંધાણું તારૂં ચીત;
 અલબેલીનો સંમ ન મુક્યો; તે વિના આંધળોલીંત;
 એક ઘડી તું તોરે, થીર નવ બેઠો હરી, લાંબી સોડે. ૧
 શીર ઉપર તો કાળ ભમે છે, જેમ તેતરપર બાજ,
 કહીયે ખરા પણ કહ્યું ન માને કરે મુખતથી કાજ;

જેજેમતેતેમજરે, મુઠ્ઠીને તારે જાણું મરી, લાંબાં સોડે. ૨
 ઉંચીઉંચીમેડીનેબાગબગીચા, નવીનવીભાતના રંગ;
 તે ઘેર બેઠા કકળશે, કાચ ન આવે તારી સંભ;
 તુળશીતો કહેછેરે, લીધીલખચોરાશીફરી, લાંબી સોડે. ૩

ગોાવંદગુણુમાધવ્યોમનધેલા, તમેથાઓનેવહેલા વહેલા
 હરીગુણુ માઓને પ્રથમ પહેલારે. ગોાવીંદગુણુ ૧
 કાયા પાણીનો પરપોટો, અંતે એ ભરશે ખોટો;
 જુગમાં હરીજશ મોટારે. ગોાવીંદગુણુ ૨
 મન તું માઈં માઈં કરતો, સમા સંબંધી સાથે લેડતો;
 તું તો હિંડે છે વન રડવડતોરે. ગોાવીંદગુણુ ૩
 જીવ તારી માત પીતાનેભાત. કોમનહી આવેતારીસાથ;
 તારે જાણું એકલડાં વાટરે. ગોાવીંદગુણુ ૪
 જીવ તારે અવર તણીછે આશા, વેશત્રણાને થોડીરાત;
 ક્ષણમાં થઈ જશે પરભાતરે. ગોાવીંદગુણુ ૫
 એવી વૈષ્ણવ જનનો રીત કરી લે શામળીયાશું પ્રીત;
 ભક્તભોવન કહે હરિ ભજને જીતરે, ગોાવીંદગુણુ ૬

માતા જસોદા બોલાવે જમવા લાલને,
 ચાલો લાડકવાયા લાગુ' તમને પાય;
 તેમ તેમ રીસાધને રંગ રસીયોજી; આવે નહી,
 પાછળ દોડે તેમ તેમ નટવર નાશી જાય. માતા. ૧
 કાન કેમ સંતાપે મુજને ધરમાં કામ છે,
 વાટ બુએછે કાના બેસી રહ્યા બળવીર;
 તમને શીખામણ દેઉ છું તે કેમ નથી લામતી;
 શા માટે શામળિયા ભરો નેત્રમાં નીર. માતા. ૨
 આવા ઢંગ ધુતારા બે કોઈ તુજમાં બણુશે,
 ત્યારે પરણ્યાની શી થાશે હરજી પેર;
 કોઈ કન્યા નહિ આપે કાના કાના કહું છું કયારની,
 રાખો હાપણ ચાલો રાડ તજીને ધેર. માતા. ૩
 હવે નહિ મારું મારા સમ મુજને છે બાપના,
 હું તો હારી તુજથી તું જીત્યો જમદીશ;
 શું કરું લાડકવાયો એકનો એક છે નંદને,
 શું કરું સાંખી રહું બાકી ચઢે છે રીશ માતા, ૪
 જેમ તેમ સમજવી લે ચાલ્યાં સુંદર શ્યામને,
 કટિયે બેસારીને ચુંબન કીધું માલ;

મુખડું નરખી હરખી રંઝમાં રીઝયાં ઘણું,
 લાવી મુખડું આજળ મુઠ્ઠી કનકની થાળ માતા. ૫
 માંહે પકવાનો પીરશ્યાં છે ભલી ભલી ભાતનાં,
 માંહે ખાખં જલેખી ખરફી ખુરા ખાંડ;
 પેંડા પુરી કચોરી પડસુલીની પાતળો,
 દ્યોદ્યો મારા સમ એમ મુખથી કહેતાં માંડ. માતા. ૬
 ઘેવર સુતરફેણી આણી અતીશે ઉજળી,
 ખીખ નાના વિધના પવિત્ર કીધા પાક;
 અતિ જમાડે જમાડે માતા લાલને,
 તળ્યા તાતાં લાવી તરત મુક્યાં શાક. માતા. ૭
 મેલુર મગદળ તે લાવ્યાં માતા જસોમતી,
 શક્કરપારા શીરા તેમાં સાકર બહુ;
 મારા અલખેલા લાલજી શે નથી બોલતા,
 મારા સમ બે હવે કથું તને નહી કહું. માતા. ૮
 મારા સમ બે તુજથી વહાલું મુજને કોઈ નથી,
 મારી આંખડીએથી રખે વેગળા થાયો;
 મારાં આંખણિયાં રૂડાં રૂડાં દીસે છે તેમ વડે,
 સમખાશામળિયા હવે ન આધા બઓ, માતા,
 પ્રેમે આરોગી ઉઠેયા તે હરિ બળદેવજી.

માતા જસોદાને આનંદ અંજન માય;
આપે રમકડાં રઢિયાળાં રીઝી રંજનાં,
ઉભો દાસ હરિભટ ઢોળે પ્રભુને વાય. માતા. ૧.

૪૨

હધ્યાના પુટયા હરી સંગે હેત ન કીધુ,
સખ ચોરાશીકેર લગડુ માંથે માગી લીધુ'રે હધ.
પેટને અર્થે પાપ કરંતા, પાછુ ફરી નવ જોયું;
ચાર દિવસના જીવતર સાર, મન માયામાં મોહું'રે, હૈ
જન્મ મરણ દુઃખે ગર્ભવાસનું, તે નવ શકીયોટાળી
માતાપિતા જીવતીસુતસંગે, વિસારયા વનમાળીરે. હૈ.
આજસને અજ્ઞાન અતિશે, કામ બગાડયું તાર.
દેવાનંદ કહે દેખ વિચારી, માન કહું તું માર'રે. હૈ.

૪૩

આજસ તજને અભાગીઆ ગોવિંદ ગુણ માતાં;
રામે આપ્યા તે રોટલાં, લાગેછે ખાતાં આજસ.
સાર સાર કહી શાકને, ભલા સૈખડકા ભરિયા;
હઠીલાઈડેડામદેઉતને, હરીકેમ વીસારીયા. આજસ.

અન્ન વસ્ત્રની આશથી, ધાયો ફરે છે અંત્ય,
 લખરે ચોરાશીમાં ભટકવું, તેનીકાંધચિંત્યા, આજસ ૩
 કૃષ્ણ ભજન વિના કુતરા, થઈ લખલખ કરશે;
 કકરો કોઈ નાંખે નહી, માર ખાધને મરશે. આજસ ૪
 માડો દેહ મંજરનો, કેઈ પેરેરે ધરશે;
 છેછેડકહિસઉઠાંકરો, મિયાંઉમીયાંઉકરિ મરશે. આ. ૫
 છુટશે ઘેર ગોલા તણે, ગરધવ ગુણ નાંખી;
 જે જેમ તેમ તે તાણસે, ઘણીની બીક રાખી, આજસ. ૬
 આજ સવા કર સંતની. હરી હૃદામાં આણી;
 નહી તો પાડા થઈ પંથમાં, ભરશેકેમપાણી. આજસ, ૭
 માટે નાચી હરીને રીઝવો, કર્મ કુડારે છુટાં;
 ઘોડારે જઈને ધારમાં પગ શાનેરે ફુટા. આજસ. ૮
 કીર્તન કરે શ્રીકૃષ્ણનું મુઠ્ઠી બીજરે વાણી;
 બકબક થઈને બોકડા, ખાસો ખરસાણી, આજસ ૯.
 ગરજને ગાયો ગોવિંદને, ઘણા કાઠીને ઘાંટા;
 તો ઉંટ થઈ નહી અવતરે, ખાવાને કાંટા. આજસ ૧૦
 માનીતી માનવ દેહ વિશે, હરિ મારગે ચાલો;
 હસ્થિથઈનેમસ્તીઓ, માથેનહી ધુળઘાલો. આજસ ૧૧
 કરણ વિસાયાં તે કોડશું, બહુ અવતાર ધરશે,

વાંદર થઇ વરણાગીયા, કાળે મુખેરે ફરશે. આજસ. ૧૨
 હરિ ગુણ માતા તુજને, ટાઢ વાય શરીરે;
 બમલા થઇ કેમબેસશે, તમે જંજની તીરે. આજસ. ૧૩
 ગુણલા માઓ ગોવિંદના, શું લાગો છો લોભે;
 ધુડ થઇને ધુધશે, તમે ઘરને મોભે. આજસ. ૧૪
 કૃષ્ણ કથારસ અનુભવો, કાને છો તમે શરવા;
 કાળ નોળવણિયરતણા, દેહ છોડોને વરવા આજસ. ૧૫
 પામી ઉત્તમ દેહને, હરિ ચિત્તથી ન મુકો;
 નિત્યે ઘર ઘર માગશે, તમે લુખોને મુકો. આજસ. ૧૬
 રીંછ રાજને વાઘની, છે નરતીરે કાયા;
 તે છુટવા છબીલોભને, તમે મુકીને માયા આજસ. ૧૭
 ચેતિ સકો તો ચેતએ, શું કહીયેરે ઝાઝુ;
 હરિ વીનાજીવનું દુખડું, કહેતા હું તો વાળું. આજસ. ૧૮
 માનવ દેહ મોંઘો જડયો, કાંઈ સાધન સજીયે;
 રામકૃષ્ણ સરવે તજી, ભગવાનને ભજીએ આજસ. ૧૯

દીવેલ તો ખુટયુરે કુશકા ખાંડતારે,
 આણીયા તેં કીધું એવુરે કામ;

- આદર કરતારે, આયુષ્ય વહિ મથુરે,
 સુખમાં તો સમર્થ નહી શ્રીરામ. દીવેલતો. ૧
- મનુષ્ય જનમરે મહા મહી જડયોરે,
 લજવાને સત્ય શ્રી સારંગપાણુ;
 વહોરતને વહોરીરે, કાચ કથીરનીરે;
 કહાવે વળી સઉમંચતુર સુખણુ. દીવેલતો. ૨
- જ્યાં લગી વહેતોરે ખાતર ગાંડીરે,
 ત્યાંલગી સહુકો કરલું હેત;
 દોહેલી વેળાનોરે, સંગી એક રામછેરે,
 ચીતડામાં ચેતી શકાય તો ચેત દીવેલતો. ૩
- ઉંચીને કોટરે ભાષ શું દોડતોરે,
 આગળતો આવે છે મહા અર્ણુ;
 રામકૃષ્ણ પ્રભુરે સાચા સેવજોરે,
 તે પ્રભુ રાખજે તુજને શર્ણુ. દીવેલતો. ૪

- સામાન સાંલજરે સંગી તારા આઘીયારે,
 જે વળી આવતા તારે સાથ;
 ઇંદ્રિયો સંવળીને શીથળ વિથળ થકરે,
 લાકડી તો ઝાઢી છે વળી હાથ. સામાન. ૧

ઉદરને કાળેરે પરને આંગણેરે,
ઉભો વળી સાંજે ને પરભાત;
ધંધોને કરતાંરે ઘોળાં આવીયાંરે,
નવ લક્ષી કાળ કેરી જે ધાત.

સામાન. ૨

આ ભવમાં આવિરે ભલપણ શું કરયુરે,
ભા■ મારી જનેતા નવ માત્સ;

રામ નામ ક્ષેતારે રસના આરસીરે,
ક્રીધી તેતો વિધીયો કેરિ આશ.

સામાન. ૩

બુદ્ધિ બળ સાથેરે બંધનમાં પડયોરે,
જઈ લીડી આવળીયાશું બાથ;
રામકૃષ્ણ પ્રભુરે સાચા સેવજોરે,
વાલો મારો નકા નિવારણ નાથ.

સામાન. ૪

૪૬

હરિ ભજનવિના; દુઃખદરિયા સંસારનો પાર ન આવે;
જડ બુદ્ધિ જીવ, સંત વિના શુદ્ધમારગ કોણ બતાવે ટેક
તેં અનેકવાર અવતાર ધર્યાં, કે કર્મ તણા કોઠાર ભર્યાં
અથ અથ તણા અંખાર કર્યાં.

હરિ. ૧

કર્યો ચાર, ખાણ લખયોરાશી થયો જળચર
રથજનચર મર્તવાશી,

માયા બંધનથી ન શક્યો નાશી. હરિ. ૨

પામ્યો મનુષ્યદેહમાં નહિ મળ્યા, ધન ધામ પુત્ર
પરિવાર ધણા;

હવે માધલે ગુણ ગોવિંદ તણા. હરિ. ૩

તુંઝાડપહાડ જડરૂપથયો તેરીત વરસુ સુરતાપ સહયો;

તારા કષ્ટનો પાર નવ જાણ્યો. હરિ. ૪

દુઃખજન્મમરણ એવું જાણી; શું બેઠો આજસ આણી;

કહે પ્રીતમ ચેતી લે પ્રાણી. હરિ. ૫

૪૭

હરી ભજન થકી, છોટા હોય તે સઉથી મોટા થાય;

તાપ તાપ ટળે, જન્મ મરણનાં સંકટ સરવે જાય. ટેક

શુકલનું મુળ જુઓ શોધી, સજનો ધાતી પશુરોધી;

થયા આપે ઇશ્વર અકરોધી. હરી. ૧

જુઓ વાહમીકલની વાત ખરી, જેણે દર્શનારામાં

દેહ ધરી;

તેણે સો કોટી રામાયણ કરી. હરી. ૨

જુઓ એકલશૃંગી હરણીના; જુઓ વ્યસનુની વણ

પરણીના;

જુઓ સુતપુરાણી કાણ કરણીના. હરી. ૩

જુઓ દાસી સુતથી શું હીણપણું, વળી પુન્ય પવિત્ર
ચરિત્ર ઘણું;

થયા નારદ મન ગોવિંદતણુ. હરિં ૪

જુઓ માંડવની મીંડકી માતા, એવા વશિષ્ઠ વિશ્વે
વિખ્યાતા;

જુઓ ચતુરાનન પંકજ જાતા. હરિં ૫

જેમ મધ્યમ જળ મંજામાં ભળે, તે મંજા સરખું
થકને ફળે;

જેમ પારસ પરસે લોહ ટળે. હરિં ૬

એમજાતભાતસઉનજણી, હરિભજેતેહહરિસરખોપ્રાણી
કહે પ્રીતમ ઓળીખો એધાણી. હરિં ૭

દેહ મનુષ્ય ધરી હરિ ના જણ્યા, તેણે સરવસ ખોયું;

મારા વાલોજી, મહામણિ મુકીને પથ્થર ચિત ખોયું. ૮૬.

તેં અમરત ઢાળી વીખ પીધું, તેં હાથે કામ કુડુ કીધું;

તેં મિથ્યા માતને દુખ દીધું. દેહ મનુષ્ય ધરી. ૧

તનેજળવીથો જઠરામાંહી, તારૂં રક્ષણકર્યું પ્રભુએ ત્યાંહી

તેને સંભારયા મુખને નાંહી. દેહં ૨

તેં જગપતિને નવજોયો, કલ્પવૃક્ષ તણ બાવળ જોયો
તે ઉત્તમ જન્મ એળે જોયો. દેહ ૦ ૩

એની દેહ અશુદ્ધ અશુદ્ધ વાણી, જેણે પ્રિત પ્રભુ શું
નવ આણી; દેહ. ૪

એ અધમ જાત પામર પ્રાણી,
એને કૃતઁની સરખા કહીયે, તેની સંગે તે સરખા થઈયે;
કહે પ્રીતમ એથી અળખા રહીયે. દેહ. ૫

હરિભજનથકી, છોટાહોયતે સઉથી મોટા થાય એ રાખ.
મન માને નહીં, સો ફેરા સમજાવું તોય શું થાય;

ખળકઠણકઠોર, અંચળયોર અપળચિત્તયોદશ જાયેક.

મનભુતતણી પેઠે ભમતું, મન માયામાં રહે છે રમતું;

તને હરિ ભજવાનું નથી જમતું. મન ૦ ૧

જમકિંકરનો ભયજણે, તો મિથ્યાસુખને શિદમાણે;

જથી અવસર ઉરમાં નવ આણે. મન ૦ ૨

મળ્યો મનુષ દેહ તેમાં નહીરે મણા. ધન ધામ પુત્ર

પરિવાર વણા,

તું તો માને ગુણ ગોવિંદ તણા.

મન ૦ ૩

મમહળનો માથે માર પડે, તોયે ફરીને દવાર અડે;
ફળ દેખી મરતક ઝાડ ચઢડે. મન૦ ૧
કહે પ્રીતમયેતીલે પ્રાણી, શું સુતો સોડય ઘણી તાણી
તારે માથે મરણનો લય બાણી. મન૦ ૧

૫૦

પાણીનો ખેલ બનાવ્યોરે, એનીતો કહીયે અક્ષત ઘણી
સહુથી તો રમનારોરે, શોભા તો એના નામ તણી.ટા
ખર એ પાણી ને ખોટું એ પાણી, પાણીઅફીણને ખાંડ
એ પાણીથી ઘયાં નર નારી, એ પાણીથી બ્રહ્માંડ;
પાણીનું બન્યું ખોતીરે, પાણીની બની હીરાકણી. પા.
પાણીની અમુલ્ય કાયા બનાવી, હાડ ચામ લોહીમાંસ
પાણીનારે પશુપંખી બનાવ્યાં, પહાડ પથ્થરને ઘાસ;
પાણીના હાથી ઘોડારે, પાણીની શાલપામરી બાણી પ
પાણીનારે પચરંમ બનાવ્યા, અઢાર ભાતનારે અન્ન
સહુથી ન્યારોમારો સાંઘ બીરાજે; તેને દેખીને થયો છું દંભ
સંભ કીધો તેનોરે, સત્તા તો આત્માની ઘણી પાણી૦
અક્ષરાતિ તે અક્ષર બ્રહ્મ નિપાવ્યા, ને અક્ષરથી નરના
ઓંકારયિ ત્રણ ગુણ નિપાવ્યા, એ અઠાવીસ નિરધા
ઓમણત્રીશમા મહાવીણુરે, ત્રીશમાખાપુ માયભણી.

નામ જોણે જાણ્યું, તેતો વેદ ચારે ભણ્યો;
 બેદ જોણે જાણ્યો, તેતો ખરો તરત ભણ્યો. ટેક.
 અતરીસ આજણુ અંગે ધરિ નારિ,
 નાક વિના શો શણુગાર,
 કવીએ જો આપનું આપ ન જાણ્યું,
 તે કેમ કરિ ઉતરે પાર;
 સાર ક્યાંથી મળશે, ભણ્યો ખરો પણ ન જાણ્યો નામ.
 વાંઝણી નારીને સુપનું આવ્યું છે.
 પુત્ર નથીરે એની પાસ;
 એમ ભજન દેખા દેખી કરે છે,
 તેની કેમ પુરા થશે આશ;
 કેને બાપ કહશે, વેશ્યાએ જો પુત્ર જાણ્યો. નામ ૦ ૨
 નામ ગુણને રૂપને નાશ વળી, ચોથું પદ અવિનાશ;
 એ ચોથા પદનો જો બેદ જાણે, તેને કહિએ હરિતણાદાસ.
 નાશ કરિ કર્મનોરે, સશે એક પળમાં હણ્યો નામ ૦ ૩
 મરીબી રાખી તમે ગુરૂજનોસાહે, કરો શબ્દનો તોલ;
 આપણુ થઈએ અદકો મળેતો, તમો ધારણુ કરજો મોલ

પર

શુરને સંગે આપુરે, અનામી નામ પોતે બનાયોનામ
 ટીટાડી કહે તજિયેરે, ભુમી ઉપર ભારજ થશે;
 અઠાર અક્ષોણિ દળમાંરે, ઇંડા અટવાઈ જશે.
 ભુમિ તણ જમ બ્યોમે વસિયે, પણ ભવિષ્ય ન ભુ
 કણ્ય કયું તે કોઈથી ન મટે, શું હાપણુમા હુન્ને;
 હનુર હુકમથીરે, હોનારું તે સેજે હશે ટીટાડી
 રામ પ્રકટીને રાવણ રોળ્યો, ને પાણિમાં બાંધી પાળ
 સોનાની લંકાક્ષણમાં લુંટાવીને, વિભિષણકયોરેભુપ
 વિશે ભુજ વાઢ્યારે, છેદ્યાં મસ્તક હશે ટીટાડી
 પ્રહલાદજીની પ્રતિક્ષા પાળી હિરણ્યાકશ્યપુ હણ્યો;
 નરસિંહ રૂપ ધર્મ મારે નાથે, બ્રહ્માના વરને મળ્યો;
 હરિથી સર્વ હેતુરે, ઉમરે નહિ ઉપાય કરો, ટીટાડી
 મજઘંટાનાંખીને ઇંડાં ઉઝાયા, પક્ષાનાકાંધીપ્રતિપા
 મુકુંદ કહે મધુસૂદન મોટા, સમરો દીન દયાળ;
 ભાળ મને લાગિરે, હરિ હરિજનમાં વસે. ટીટાડી

પર

કપોતના કહેછેરે, કંઈ મારું કહું કરો;
 સીંચાણનો બે છે રે, પારધીએ બાણુ બગે. ૨

અહીંથી ઉડી અળમાં રહિયે, આ દેશતણ પરદેશ;
 મરમ વચન પીયુ મારારે માનો, લાજ નહિલવલેશ;
 પ્રમાદને મેલોરે, રાંક વેણ રૂદે ધરો. કપોતની. ૧
 કપોત કંધ કહે કાયર, કામની, હોનાર છે તે હસે;
 શતરૂન સાલ સેજમાં ટળશે, કયું કર્તાનું થશે;
 હરદે હરિ રાખોરે, મુખે કૃષ્ણ કૃષ્ણ કિયરો. કપોતનીર
 અહિ ડર્યો પારધીને પાયે;ખાણુ ડગ્યો તે વાર,
 સીચાણાનું છેદાયું સિર, કૃષ્ણ કરણી કરતાર;
 ભાવે ગુણુ ભાખોરે, ભવજળ તરો તરો. કપોતના ક
 તન તરવર પ્રાણુ પાંખીડા, પ્રવૃત્તિ નિવૃત્તિ બે નાર;
 અહંકાર અહિનેજરા પારધિ. કરોધ સીચાણોનિરધાર
 મુકુંદ મનમાંથીરે, પ્રભુ નવ રાખો પરો. કપોતની ૦ ૪

૫૪

માથે કોપી રહ્યોછે કાળરે, ઉંધ તને કેમ આવે;
 પાણિ પહેલી બાંધી લેને પાળરે, ઉંધ તને કેમ આવે;
 નથી એકે ઘડીનો નિરધારરે, ઉંધ તને કેમ આવે;
 આતો મુપના જોવો સંસારરે, ઉંધ તને કેમ આવે. ૨
 અદ્યા એળે ખોયો અવતારરે; ઉંધ તને કેમ આવે,
 તારા માથે છે જમનો મારરે, ઉંધ તને કેમ આવે. ૩

તારા મનનું ધારયું થશે ધુળરે, ઉંઘ તને કેમ આવે;
 ચાર તોલાં છે મણુમાં ભુલરે, ઉંઘ તને કેમ આવે. ૪
 કરી આવ્યો છે મર્જામાં કાલરે. ઉંઘ તને કેમ આવે;
 થેાલ આવેલું થાય છે કથોલરે. ઉંઘ તને કેમ આવે. ૫
 જોતાં જોતાં આયુષ ખુટી જાયરે, ઉંઘ તને કેમ આવે;
 તારા ડાપણમાં લાગી લાયરે, ઉંઘ તને કેમ આવે. ૬
 કાંઠે આવેલું પુડશે ઝાઝરે, ઉંઘ તને કેમ આવે;
 તારે કાળે કહે છે રૂપિરાજરે, ઉંઘ તને કેમ આવે. ૭

આભડશેટમાં પુડયું બધું અંજરે, સાડ થાય શીરીતે.
 નથી નાહાતો ગોદાવરી કે અંજરે. સાડ૦ ૧
 દેવ મંદિરમાં નથી કરયા દીપરે. સાડ૦
 નથી કરતો તું ટેલીયાની દીપરે, સાડ૦ ૨
 નથી ચપટી કરાવ્યાનો ચાલરે, સાડ૦
 ખાત્રા તાકે મફતના માલરે. સાડ૦ ૩
 દેવ દરશનનું નિત્ય નથી નેમરે. સાડ૦
 આખી પ્રથ્વીના બહેારી લીધા વેમરે, સાડ૦ ૪
 નથી વાપરતો દેવની દમુધરે. સાડ૦
 નથી વાપરતો વીમની વસુધરે. સાડ૦ ૫

નથી દીધાં તીરથમાં દાનરે,	સા૩૦
નથી આપ્યાં અતીથીને માનરે,	સા૩૦ ૬
નથી કરતો'તું ખજાનિ ખેરાતરે,	સા૩૦
રૂપિરાજની ન રાખી રૂઢે વાતરે.	સા૩૦ ૭

જીવલડા આજ કે કાલે બહું,	
હિડી બચે રાખ થઇ તન આહું.	જીવલડા, ટેક,
પડ્યાં બળે પાંખી તેતો પકડાશે.	
કુમળ ખીલ્યાં તેતો ખચીન કરમાશે;	
જનમીયા તેતો જરૂર મરી બશે.	જીવલડા. ૧
મયા બેને માદીપતી ખાઇ ગોથાં,	
પડ્યાં મુઠ્ઠી ચાલ્યાં પંડિત પોથાં;	
થયાં પછે થોડે થોડે સડી થોથાં;	જીવલડા. ૨
ખમા ખમા કહેવાતાં પડતાં આખડતાં,	
અતુરંગી પુઠે હળ ચઢતાં,	
બુઓ એનાં નામ હવે નથી જડતાં,	જીવલડા. ૩
ગુણીજન જેના આગળ નીન આતા,	
વળી એતો દેશમાં વખણાતા;	
તે તો મયા કાળના પુરે તણાતા.	જીવલડા. ૪

નવા નવા પોશાક પહેરી નિકળતા,
 મોહોટા મોહોટા મહિપતિને જઈ મળતા;
 બહુ એવા મળ્યા મશાણુમાં બળતા, જીવત્તડા. ૫
 પુલાં કાને લટકાવી ફાંકડા ફરતા,
 ધમધમ કરતાં ધરતી ઉપર પગ ધરતાં;
 દિડા એતો નજરે ઠાઠડીઓમાં ઠરતા. જીવત્તડા. ૬
 જોને ઘેર ગરબડ ત્રંખાણુ ગાજે,
 વળી વાજાં છત્રીસ વેગળાં વાજે;
 રાજા એવા જલતા જોયા રૂપીરાજે. જીવત્તડા, ૭

૫૭

મનડા માન્ય સાચુ છે મરણું,
 ખીલ્યાં પાંદડાં એને નહીં ઘટે ખરણું, રે મનડા. ટેક.
 પડતા ચહેમાં કંઈક કો વરસ પચીસે,
 વળી કેટલાકતો વહી ગયા ત્રીશે;
 ત્રીયા મેલી ટળવળતી કામ્ર ચે ત્રીશે. રે મનડા. ૧
 ખુટે કાળે કંઈક અગાશીથી ખશીયા,
 રહ્યા ખપી પરદેશમાં કંઈક રસીયા;
 દિડા કંઈક દેહોત વિષધરે ડસિયા, રે મનડા. ૨
 બાળવયમાં શોધી લીધાં કંઈક બળીયે;

ફરયાં જાણે વાંદર ચોખાની ફળિયે;
 કાઠી નાખ્યા કંધકના વંશ કોમળીએ. રે મનડા. ૩
 ભાળી ગયા ભોમી વિશે કંધક ભોમી,
 ઊડી મયા કંધક નારી આગે ઊદયોગી;
 જતા રહ્યા જાણે દિમંબર જોગા. રે મનડા. ૪
 નીચું કરી કાંધ ન કોઢને નમતા,
 મહા અંભીમાન અને અતિ મમતા;
 ભાળ્યા એના સમશાને કામડા ભમતા, રે મનડા. ૫
 લખેશરી કરોડપતી કંધક લોકો,
 હતો જેના હાથમાં હેમનો હોકો;
 પડી મધ એહવાની ઓચંતી પોકો. રે મનડા. ૬
 કદી નોય સુપનાની દોલત સાચી;
 કાયા માયા એજ રીતે જાણો કચી;
 રખે રૂપીરાજ કહે જીઓ રાચી. રે મનડા. ૭

રણુછોડજીનો શણુગાર.

રણુછોડરાયે સારો ધર્યો શણુગાર,
 તમને નીરખું વારમવાર, રણુછોડ;

તમારી શોભા અપરમપાર, રણુછોડ,
 તમ દર્શન અમો મંદીરમાં પેઠા,
 નાહી ઘોઈ પ્રભુ બાનેઠ બેઠા,
 શણુગાર લઈ સઉં શેવક પેઠા;
 પ્રથમ પહેલાં ઘોતી ધરાવી,
 સારી સારી સુગંધી લગાવી;
 ચંપો ચંબેલી, જુમ, કેવડો, ને ગુલાબછડી,
 તે મેકે અપરમપાર. રણુછોડરાયે.

જરકસીનો જમો પહેર્યા છે,
 પાપણુ ઉપર પાથ ધર્યા છે;
 કસી ક દોરો, ને કાતરો ઘાલ્યો,
 દામણીએ આડો આંકજ વાળ્યો;
 હીરા, માણેક, મોતી ને મુકતાફળ,
 તે શોભે અપરમપાર. રણુછોડરાયે.

મુસ્તક ઊપર મુગટ ધર્યા છે,
 કોટમાં આભરણુ કંઠો જડ્યો છે;
 ચીસંપટી માંહી પદ્મ પડ્યો છે;
 કાને કુંડલને હળચીએ હીરો.
 કડાં, સાકળાં, વેડ, વીંટીઓને બાબુબંધ;

રણછોડરાયે.

ઝાંઝરનો ઝમકાર.
 તુલસી, શુંઝ કમળની માળા,
 માં ગેડીને વાંસળી વાળા;
 શોભો તમેછો નંદલાલા,
 ના બીડાં ને દર્પણ આપ્યાં;
 તથા એવે રૂપે દર્શન દેજો,
 ખ્યાં એવા રદયમાં રહેજો;
 ગાય તમારો દાસ.

રણછોડરાયે.

પ્રદામાને બતાવેલિ અકળ લીલા.

વખત વિડલવર ચાલ્યા,ભાવભક્તઉપર લાવ્યા;
 ૧ સ્નેહિ સુદામાને, મળવા માધવજી આવ્યા, ૧
 માયુરિમાં પ્રભુ પધાર્યા, નર નારીને હેત વાપ્યું;
 ત્ર પત્નિ સુદામાની, હરજીને આસન આપ્યું;
 મા કહે છે નારીને,અડાવ્ય ચુકે તપેલી;
 સીદા ને નવ નીધ તે,આ હરીએ મનેઆપેલી. ૩
 તાંદુલ લઈ માધવે, મને ધણો મહસ્થ કર્યો.
 દર હતું દાણા ન મળતા,છે દુખનોદિવસહર્યો ૪

રામા રસોઈ કરવા બેઠી, શોક પાક સામગ્રી ઘણી;
 રાટલીની શેર કણેક બાંધી, તેમાંથી અદ્દશેરવણી. ૫
 ત્યારે સુદામા કહે શામને, શીદ ભુખ્યા બેશી રહીએ;
 રસોઈ તૈયાર થવાઆવી, નદીએ નાહાવાનેજઈએ ૬
 એટલે ઉઠ્યા શામ સુદામા, એક એકના કર ઝાલ્યા;
 સ્વચ્છ ધોએલા વસ્ત્રજ લીધાં, વાતો કરતાબેઠિયાલ્યા
 સુદામા કહે સુણો શામજી, હું બ્રાહ્મણપર હેત લાવો;
 લોક વાત કરે છે, માટે અકળ લીલા મુને બતાવો ૮
 એહ અકળ લીલા બેવાને, મોહન હું મરૂ મથી,
 શામ કહે અકળ લીલા, બેવામાં કાંઈ સાર નથી. ૯
 સુદામા કહે મારે બેવિ, એમ કરતા નદીએ આવ્યા;
 અકળ લીલા હરજીવનજી; દેખાડવાદીલભાવલાવ્યા ૧૦
 શામ કહે સુણો સુદામા મન તણો મુમત મેલો;
 આપારથી ડુબકી મારે, પેલે પાર કાણ જય પેહેલો ૧૧
 એમ કહી મુમતે ચડીયા પડીયા નદીના નીરમાં;
 ત્રણલોકનો નાથજ ત્યાંથી જઈ ઉભો સામીતીરમાં. ૧૨
 અકળ લીલા નથી ઓછી નડિતમ નટવર નાગરમાં;
 હરજીએ હડસેલી મેલ્યો સુદામાને સાગરમાં. ૧૩
 એ ઘટીકાએ બહાર નીકળ્યા, પસ્તાવો મનમાં કરતા;

કયાંજયું ધરનેકયાંછે ઘનશામ, આંખેઆંસુડાભરતા ૧૪
 ભારે જળભેઈભડકી ઊઠ્યા, ભજવા માંડ્યાદીનખંધુ;
 નદી મારીકયાં નાશી મઈ, કયાંથી આવ્યો આસિંધુ ૧૫
 આજળથીનહી જાગીજવતો, કહીજીમદીશનુધ્યાનધર્યું;
 દામોદરને દયા ઉંપની, સાગર વચે ગામ કર્યું. ૧૬
 તેમાં મલેચ્છ મનુષ્ય વસાવ્યાં, અવળી રીતીતે ચાલે;
 બ્રાહ્મણ શુદ્રસરવે સરખા, એકએકને કન્યા આલે ૧૭
 તેવા ગામમાં ગયા સુદામા, નગરશેઠ સામા મળ્યા;
 બ્રાહ્મણ તમે ભલે પધાર્યા, કહીને સાથે લેઈ વળ્યા ૧૮
 વીમ્ર કહે સુદામાપુરી કહો શેઠ કેટલે હશે,
 શેઠ કહે સુદામાપુરી, જાતાં વીશ વરસ થશે. ૧૯
 વીસ દિનથી વહાણુ ગયાં છે, તે જઈને પાછા આવશે;
 પછી તમને ઘેર પહોંચાડે, સાઠ વર્ષે જહુ કાવશે ૨૦
 સુણી સુદામા સંતાપ કરતા, કેને ઘેર જઈને રહીશું,
 પેટ પાપી પુણુવાલાગશે, કયાંજઈનેઅનાજખાઈશું ૨૧
 શેઠ કહે સંતાપ ન કરશો, સૌ તમાર કષ્ટ કાપુ;
 ખાવાપીવા ઓઢવા પેહેરવા, રહેવાનેમંદિરઆપું. ૨૨
 મારે પેટ છે પવીત્ર પુત્રી, તે દેજી તમને કન્યા;
 સુદામા કહેલેજી શુદ્રની, થાયઅતી અધરમઅન્યા. ૨૩

ત્યારે શેઠ કહે આ ગામમાં, બ્રાહ્મણ શુદ્ર સહુ સરખા;
 સધળે એહું અન મળવાનુભુજે કયાંમારશોવળખારંદ
 એટલે સુદામા બકળાયા ગામ લોક ગરદન ધાલે;
 સો વરસ ઘેર જવાનું અન્ન ઊદક વણ કેમચાલે. ૨૫
 અન્ન ખાઈશું ને વટલાઈશું, પરણ્યામાંચીત્ત પેદુ છે;
 નાતરહી સુદામાપુરોમાં ત્યાં જળવા કોણ બેઠુંછે ૨૬
 એવું સમજી કન્યા પરણ્યા, બુદ્ધું ધરખાર લઈ રહ્યા;
 પત્ની રાંધે પોતે જમે ભ્રષ્ટ ભેગા ભ્રષ્ટ થયા. ૨૭
 સુદામાએ સંસાર માંડ્યો નારીને પાંચ પુત્ર થયા;
 પાંડરામાં એક અબળા મુઠતી તે સારૂ શમશાનમયા
 ઘણુંક માણસ મરું મથાણે, મડદું છોડીને બુઝે;
 જે નારી મુઠ તેનો નાથજી, આંખે આંસુથી રૂએ. ૨૮
 કાષ્ટ લાવી ચીતા ત્યાં ખડકી ચીંત્યામાં બહુજીવપેઠો;
 નારીનું મુસ્તક ખોળામાં, લઈને પીઝી બળવા બેઠો.
 સુદામા બેઠ ત્રિશમય પામ્યા, બળનારો મુરખજેવો;
 સુંદરી સાથે પુરૂશ મરે, આ અનર્થ અવગો કેવો. ૩૧
 તે સુણીને સહુ જન બોલ્યા, સુદામા તું છે મતિયો;
 ગામ ચાલેનારીપુઠે, સ્વામી હોય તેથાયસતીયો. ૩૨
 સુદામા કહે ચાલજ ખોટા તેને તમે માન્યો ખરો;

કોઈ પુરુષ બળે નહીં તેને કહો બાઈ તમે શું કરો. ૩૩
 લોક કહે ન તોડીએ ધારો, બાંધીને સાથે લકડએ;
 સીધી રીતે બળે નહીં તો પરાણે બાળી દહએ. ૩૪
 સુદામા કહે અરે શામળ, સર્વે મન્યા તે લોક નડશે;
 મારી પત્નીનો પંડ પડે તો મારે પણ બળવું પડશે ૩૫
 એવો એવો સંતાપ કરતા ભજતા શ્રી અંતરમમી;
 હરી લીલાથી સુદામાની, પત્ની પણ મરણ પામી ૩૬
 સુદામાએ સંજ દીઠું ને. પોક મેલી રડવા બેઠા;
 બણું જોડે મને બાળશે, કોઠીયો વચ્ચે જઈ પેઠા ૩૭
 નમ્રતણા ત્યાં લોકો આવ્યા મડદું ઉપાડ્યું હાથે;
 સુદામાને શોધિ કાઢ્યો, બળવાં સાર લ્યો સાથે. ૩૮
 ગુણી સુદામા થરથર ધ્રુજ્યા, ખુણે રહી આંખોચેળે;
 લોક લકડા લઈ લાકડીઓ, કોઠી કબાલા ખોળે. ૩૯
 ખુણામાંથી ખોળી કહાડ્યા, ખેંચીને બારણે લાવ્યા;
 હાથ ઝાલી હઠવા ન દીધા, તેડીને મશાણુ આવ્યા. ૪૦
 ચીતા ખડકી સહુલોક બોલ્યા, બાકી નહિરહેવિત્યામાં;
 પેહેલેથી સુદામા સમજ, બીરાજે આ ચીતામાં ૪૧
 ગુણી સુદામા કરે સોસના, અમનીના ભડકા થારો;
 ફેલા ઉઠશે પાણી છુટશે. દુખ પામીને છવ જાણે, ૪૨

અગ્નિ ન ખમાયને છવ જાય, બળ્યું બળવું નારિસંગે
 તે કરતાં પડુ દરિયામાં, વેદના બ્યાપે નહિં અંગે. ૪૩
 એવું વિચારી બોલ્યા, બળવાને તયાર થઈ છું;
 હિલા રહો ભાઈ મેલો મને એકવાર નાહાવાળડિં છું ૪૪
 એમ કહીને છેતરી ચાલ્યા, જળમાં જંપાપાત પીધે,
 રનેહી સુદામાને શામળિયે નદિમાં ખેંચી લીધે ૪૫
 સુદામાએ ડોકુ કહાડ્યું એટલે હસ્યા વનમાળી;
 પ્રભુ કહે તમેહો પાછળ હું આમળ છું લ્યોતાળી ૪૬
 સુદામા કહે શેની તાળી, ધણું વરસ વહિ મયાં;
 કૂશળ કહે કે હમણાં આવ્યા, નારી રાંધિ રહિ હશે;
 વીઠલે કહે વસજ પહેરો, રસોઈ શીતળ થઈ જશે. ૪૮
 સુદામા કહે શું બોલોછો, રસોઈ શેની શીતળ થઈ;
 પ્રભુ મરકરી કરવાની તે, ટેવ તમારી નહિ મધ. ૪૯
 તે કરતાં તમારું બોલ્યું, સત્ય હોય તો વાત કહું;
 એ વારતા કેને નવ કહશો, કહોનો હાંસી કરે સહુ ૫૦
 માહારાજ તમ સાથે શરત, કરિ પાણિમાં હું પડીયો;
 કીનારો કેમ આવ્યો નહિ, સોમર જળમાં નીકળ્યો ૫૧
 ત્યાં સોદામણું નમ્ર નીરખ્યું, બ્રાહ્મ બ્રાહ્મી સૌ પ્રાણી;

ઊંચ નીચને ભેગુ ભોજન, અનીતી દુઃખની આણી. પર
 ત્યાં હું મથો વિવાહ થયો શુદ્ધ જનના ઘરમાં પેડો; ૫૩
 ખાનપાન સહુ સસરે પુરયું તેને પુત્ર વરી બેડો. ૫૪
 ચોખારેહેવા મન ધયું પણ, અન્ન ઉદ્ધવણુટળવાયો;
 નીચ જાતી પરણ્યો તેનું રાંધી જમીને વટલ્યો ૫૪
 વટલીને ઘર સંસાર માંડ્યો પાંચ પુત્ર તેનેજ થયા;
 તે વાતને બહુદ્રવસ વીત્યા તે વારના શું ઉભારહ્યાપપ
 સુણીને શામળીયો બોલ્યા, ભાપણુ તમારૂં ભાવ્યું;
 રયો સીંધુ શાં સુંદરી છધ્યા, શું તમને સ્વપ્નુઆવ્યું ૫૬
 જગૃત છોને લવરી માંડી, ન બોલોસો દુખશે ડાયું;
 સુદામા કહે સોમન તમારા. નાહસ્વપ્નુએછેસાયું ૫૭
 શામ કહે સાચું હોયે તો, સંજ તમારો પરહરિએ;
 બ્રાહ્મણ જાતી બ્રષ્ટ થયા, તેની સોખત કેમ કરીએ. ૫૮
 વીઠલ વઢે કહું વીશ્વમાં, ચાડી કરવા ચોરે ડાયું;
 સુદામા કહે વાત ન કરશો, પ્રભુ તમને પાયે પડું ૫૯
 તવ શામ કહે ચાલો સંચરીયે, તમારી નારી પાસે;
 મહારૂં કે તમારૂં સાચું સઘળું તે ત્યાં જણાશે. ૬૦
 લવરી માંડી ભાંગ પીધેલી, કહીને કૃષ્ણ કર ઝાલ્યા;
 માંડામાં મણી કહાડીને સાથે લઈ મહોત્તે ચાલ્યા. ૬૧

ઘરમાં સ્નેહી સાથે પેઠા અકળ લીલા બહુ પાકી;
 રામાની રસોઠ જોઈ તો, નવટાંકની રોટલી બાકી. ૬૨
 તેણે જોઈને ઝાંખા થયા, સુદામા પડીયા વીલા;
 શામ કહે તમે સંસાર માંડ્યો, તે સઘળી મારી લીલા.
 સુદામા કહે અકળ લીલા, શું વખાણું મુખ થકી;
 ત્રીકમળ તમારી લીલા, સપને પણ જોતી નથી. ૬૪
 સુદામાજી બન્યા ભક્ત જનને મન ભાવે;
 વ્યાસ વક્ત્રભ વાણી વહેછે, કૃષ્ણ કળ્યામાં કેમ આવેદપ
 ઝુલણી.

આયો ચારીને ગોવિંદ ઘેર આવ્યા ને, વારણા લેઉ
 વારી વારી

ઘરમાં પેસતાં કાનઉઘાડા દીઠા, ઝુલણા ક્યારે વિસારી
 ઓ નંદના નાનડીઆરે, ખમા મારામનનામોહનજરે;

ખમા મારા તનના ત્રીકમજરે, ખમા મારા પ્રેમના
 પાતળીયારે,

ખમા રાય રણછોડ રંગીલારે, નંદલાલ ઝુલણીક્યારે
 વિસારી. ૧

રૂવે રૂવેને કાન રૂઢન કરે ને, લાવી બેસાર સામ ઓરે;
 ઓરે ઝુલણીને કારણેરે, કાન મંદીરીયામાં લોરે, ઓ
 નંદના નહાનડીયા ઓ નંદના. ૨

સાવ સોનાની સોએ મંઝાવું, ને રૂપલા કેરા ધામા;
ખાંતીલો દરજી શીવવાને બેઠો; કહાન કુંવરના વાધાં

ઓ નંદના નાહનડીયારે. ૩

એરેઝુલણીમાં કાંઈએ નથીપણ જડીઆછેમાણેકમાતી;
એરે ઝુલણીને કારણેરે ગોકુળ મથુરામાં બેતી;

ઓ નંદના નાહનડીયારે ૪

જરકશીનો જમો શીવડાવું, નેઉપરશીવડાવુંકાનટોપી;
છાનો રહેને મારા કુંવર કનૈયા, કાલ પરણાવું ગોપી;

ઓ નંદના નાહનડીયારે. ૫

દ્વારકાથી પ્રજ્ઞ ડાકેર આવ્યા, ને ડાકેર ઝીધુંછે કાશી;
મધરાતે મથુરાયા, નાહા, મારી છે પુતના માસી;

ઓ નંદના નાહનડીયારે. ૬

રૂપીઆ તે ઝઝનો મશરૂ મંઝાવું ને બખીયાદેવરાવું
રામ રાતા;

ઝાય શીખેને સાંમળેરે ગુણુ ઝાય જસોદા માતા,

ઓ નંદના નાહનડીયારે. ૭

ખમા મારામનનામોહનજીરેખમામારાતનના ત્રીકમજીરે
ખમામારાપ્રેમનાપાતળીયારેખમારાય રણુછોડરંગીલારે

ઓ નંદલાલ ઝુલણી ક્યારે વીસારી. ૮

ધ્રુવાખ્યાન.

કવિ.

શ્રી ગુરુ ગોવિંદને હું નમું, પ્રેમશું લાગું પાય;
આરાધું અવિનાશ એવા. અનાદિ નિરંજનરાય
આદિ નિરંજન અકળ સ્વરૂપ, રામે લીલાં રમતારૂપ;
સૃષ્ટિ નીપાવા થઈ મનસાય, સુભટ યઈ પોઢયાજળમ
જે જે વૈકુંઠરાય. ૧

હરી જળમાં પોઢયા સહી સેષ, નામ ઉપર તે જાય;
નારાયણની નામી કમળથી, બ્રહ્મા પ્રમટજ થાય;
બ્રહ્માના સ્વયંભુ તન, તેના પાંચે પુત્ર પાવન;
ત્રણ કન્યા બે પુત્ર વિખ્યાત, પ્રિયવરતને ઉત્તાનપાદ
જે જે વૈકુંઠરાય. ૨

ઉત્તાનપાદ નર નીપજ્યો, રાજ રૂપ નિધાન;
રાજને બે સુંદરિ. તેનાં સુરતી સુમતી નામ;
સુરતી ઉપર નહીરે માન તેના ઠરવજી એક સંતાન
સુમતિ ઉપરછે ધણું હેત, તેના કુવર ઉત્તમ એક જે.
ઉત્તમ ઉછંચે બેસાયો રાચે સભામાંહી એકવાર;

પુત્ર લડાવે પ્રેમશું રાણી હઠડે હરખ અપાર.

હરખ ન માયે હૈડામાંય, ધ્રુવજી રમતા આળ્યા ત્યાંય;
ઉછંખેસેવાકીધાંમન, અપરમા કહેકઠણ વચન.જે.૪

સુમતી.

અપરમાએમ બોલ્યા, ભુંડા, એ સુખ તુજને ક્યાંથી
અભાગણીના પેટતણા તું, બને અકરમી ધહાંથી,
ધહાંથી જઈ વનમાં તપ માંડ, હરિભજીને કાયા છાંડ;
ફરી જન્મલેમારે શરીર, તોતનેરાજ અપાવીશવીર.જે.૫
વચને! વનિતાનાં સાંભળી, ઉતાર્યો મહેનો રંમ;
સભા તે સઘળી દેખતા, ધ્રુવજી થયા મન ભંજ.
મનભંજથઈ નાંખ્યોનીસવાસ, રોતાઆળ્યોમાની પાસ;
માયેચાંખ્યાફીયાશાથ, કહોકુંવરકોણેદુભાળ્યાઆજ.૬

ધ્રુવ.

આજ સભામાં માવડી, બેઠો ઉત્તમરાયને ખોળે,
ઉછંખ વેસવા હું ગયો, ત્યારે અપરમા એમ બોલે,
અપર કહેઅભાગણીકેરા, સુખમાંછોતોવન જાઓ વેલા;
ફરીજન્મલેમારેશરીર તો, તનેરાજ અપાવીશવીર.જે.૭

સુરતી.

વળતી માતા ઉચરે, કુંવર હઠડે ન ધરીએ દુઃખ;
પુરણ પુન્ય કીધાં હશે ત્યારે, તે ભોગવે છે સુખ,

સુખઆપણને કયાંથીવાલા, નીચમધમંકશાનથીપાળ્યા;
 નથી સંતોશ્યાબેગીજતી, તપતીરથવૃત્તક્રીધાંનથી. જો.૮
 નથી સંતોશ્યા સાધુને નથી, આપ્યાં વિપ્રને દાન;
 ઓછાં કરમ જ્યાં આપણાં ત્યારે, કયાંથી રાયનાં માન
 માન ભોગવે ઉત્તમ નિત્ય, દત્તવિના કયમપામીએવિત;
 જો હોય ઇંદ્રાસનનો ખપ, તો કુંવર જઈમાંડોતપ. જો.૯
 તપ માંડયુ ધ્રુવાણ્યે ત્યારે, પામ્યા પદ્માસન;
 સેવા ક્રીધી મન ભાવતી ત્યારે, પ્રગટયા નારદમુન્ય.
 મુનિએ માંડ્યો મોટોભગ, તપતીરથવૃત્ત થયા સુભાગ;
 બેકરીએશ્રીહરીપ્રસંન, તોઅભાગીયાટણીએતન. જો.૧૦

૬૩૫.

તને અભાગણી હું ટાળું મા, છુરે તમારો તન;
 વનમાં બહિં વેગે કરીને, સુખ સંભારે નાહ અન્ય.
 સુખ સંભારે સાહે જોહ, વીચંભરે પરહીયો દેહ;
 હરી મળેતોતાપઓદ્ધાયનહીતરપ્રાણુતબુરેમાય. જો.૧૧

સુરતી.

માતાને ઓંસુ આવિયાં, ને અંતર ઉપજી હાઝ;
 રાજ્યએ મને પરહરિ, કુંવર તું કરે છે તાજ.
 તુજ વિના હું રહીશ કેમ, ટોળાં વણુટી મગડી જેમ;
 જળ વિના જેવીમાછલી, મારાપ્રાણુજશેટળવળી. જો.૧૨

ધ્રુવ.

ટળવળ મારે માવડી તું હવે, દુઃખનો આવ્યો અંત;
બીજ રાપાવિશ સુખનું, તેને ફળ લાગશે અનંત.
અનંત કરૂણા કરશે હરી, આપણી આશ પુરશેખરા;
એ છે અનાથનોરે નાથ. તેને ભજવાળઉરે માત. જ. ૧૩

સુરતી.

વળી માતા એમ કિયરે, કુંવર પાંચ વરસનો તન;
બીજું બાળક એકે નથી, કેમ હું વાળું મન,
કેમ મોકલું વનની લાટે, કહેતાં મારાં હેડાં ફાટે;
આંખની આમળરહોને બાળ, ઘેર બેઠા ભણ્યે ગોપાળ. જ.

ધ્રુવ.

ઘેર ગોપાળ ન પામીયે મનમાં, મોહ ઉપજે માય;
ખાતાં પીતાં પહેરતાં માતા, કેમ દમાશે કાય.
કાયા દમતાં સરજે કાજ, તપ કરતાં મળશે મહારાજ;
વનમાં જઈ વહેલો આવીશ, માતાદો મુજને આશીષ. જ.

શુરતી.

આશિશ દેછે માવડી સુતને, હજ્યો કુશળ કલ્યાણ.
મસ્તકે રક્ષા માવના, કંઠે કૃષ્ણની રક્ષા બાણ.
કંઠે કરજ કૃષ્ણ રક્ષણ. ઊરની આમળ નારાયણ;
કટીકેશ્રીવ પુરશેતમ પાય, એવી આશિશ દેછે માય. જ.

માને આંશુ' આવીયાં ત્યારે, થંભીને રાખ્યાં નીર;
 મારી જીભે કેમ કહ્યું વળી, વનમાં વિચરો વીર.
 વીર વચન કોનાં નવધરશો, તપકરતાંમાયાનવકરશો;
 તપથીતમનેમળશેહરી, વીરા, વીરાવેગેપધારજેહરી. જે.

કવી

ફેરા ફરિયો માતનેરે, ફરીને લાગ્યો ચર્ણુ;
 આજ્ઞા માગીને સંચર્યો, વંદિને સુકન.
 શુકન મળી સવ-સી, આય સુવાસણિ બેડું ભરી જય;
 વરકન્યાપરણિનેવળ્યા, વેદભણતાંવિપ્રજમળ્યા. જે ૧૮
 મળ્યા શુકન સહુ હરખના, ધૃવજી નીકળ્યાનગરખહાર
 આમળ જતાં ધૃવજીને રે મળીયા બ્રહ્મા કુમાર;
 બ્રહ્માકુમારભગવાનનેચહાતા, હરિગુણગાતાનેણુસુવાતા;
 કરજોડી કહેછે ભુપતન, ક્ષમાકરોતમેનારદમુન્ય. જે. ૧૯

નારદ

નારદ કહે શીઠ જાણો છા, સું છે તમારે કામ;
 કાણુ તમારાં માત પીતાને, શું છે તમારું નામ.

ધૃવ.

મારું નામ છે ધૃવ નીરધાર, મારા. પીતાને બેછે નાર;
 રાવ રાણા બેડા સોરજ, ઉત્તમને તેડયો ઉછંગ. જે. ૨૦
 ઉછંગ બેસવા હું ગયો માર, ખાંત હૃદયાની ખોલી;

દ્રુષ્ટીએ મુજને દેખીને ત્યારે, અપરમા એમ બોલી.
અપરકહેઅમામણીકેરા,જેમુખવાંછેતોવનખઓ વહેલા
ફરી જન્મલેમારે પેટ,તોતનેરાજ અપાવીશ નેટ જે. ૨૧
નેટ નારદ કેમ ભોમવું, એને આપ્યું ધન;
સભા સધળી દેખતાં, મને કીધા કઠણ વચન,
કઠણ વચન તે કેમ વિસરે,લોહા સમ હોય તો નીસરે;
ખડખતણોતોસહિયેધાય,પણુએવાબોલસહ્યા નખય જે.

નારદ

જરે ઘેલા અત્યારથી તું, એવડો શો ધરે કાળ,
માન કમાન શું તાહરે તું તો. પાંચ વરસનું બાળ.
બાળકને શા ધરવા બોલ, ખાઓ પીઓનેકરોકલોલ;
અપરમાનાં એવાં હેત,વિચારિને વાળો ચીત. જે. ૨૩

૬૩૫.

ચિત્ત તે કમ્પેરે વાળીયે, મને બોલાવ્યો નહિ બાપ;
કશાયમાં લેખ્યો નહિ હું તો, તે ઉકળું છું તાપ.
તાપકુંવરનવઆણિયેરતી,સુખદુખનુકોમ્પશરીમત નથી
હરિયેનીરમ્યું તેમજ હોય,કયાંકર્મછોડાવેનહિકાય.જે
કો કાળે વૃદ્ધિ હાણુ છે, તેનો ન ધરો હરખ ને શોક;
અણુ ચીતવ્યું જે આવી મળે. તેને ધર સંતોષ.

સંતોષી કુંવર ઘેર પધારો; અપરમાના બોલવિસારો;
આકુંવરતારાબાપનેકહું, રાજઅપાવુંનેમાનેસહુ. જો. ૨૫
૬૩૫.

સભામાં શું દેખાડિયે, સહિકેમાં વળી નાક;
સભામાં જ્યારે શોભશું મન પુરશે અલીલાખ.
લાખ લાખેણો કરશે હરિ. ત્યારે મંદીર આવીશ ફરી;
તપકરતાંબેહરિનામજે, તોમુજપ્રાણતણશહું બળેજો ૨૬
નારદ.

બળ ક્રીધે હરી નહિ મળે માનો મારા તન;
જન્મ થકી જોગી દેહ દમે, સ્વપ્ને નહી દરશન,
દર્શન તમને કેમ આપશે, વન જઈને વિમાસણ થશે;
વાત્ર વરૂ વનમાં બહુ હશે, તે દેખીતુજતનધુજશે જો. ૨૭
જશે ચીત સંસારમાં ત્યારે સાંભળશે રંમજોમ;
ભુખ તરશ જ્યારે લામશે, ત્યારે કુંવર મુકશે જોમ,
૬૩૫.

જોગી રૂપી નહી મુક સ્વામ. મનઈદ્રિયો રાખીશઠામ;
મેરૂ ચળે પણ ચુક નહી. રૂપીજીતમ પરતાપે સહિનેરદ
નારદ.

રૂપી કહે તું નીસર્યો ત્યારે, બને મધુવન માંય
જમુનાજીમાં નાહાને, તપ આદરજો ત્યાંય.

ત્યાં જઈ કરજે અદ્યપ્રાશન. જળપત્રને ફળ પ્રાશન;
 વળીતુંલજજેહરીતુંનામ, સ્વરૂપસમરજે શ્રીધનશ્યામ.
 શ્યામને શીશ મુગટ છે કાને, કુંડળ મકરાકર;
 કોટે કોનતુલ કટિમેખળા, પાય નેપુરનો ઝણકાર.
 પાયપદમશંખ ચક્રને મદા, એણું સ્વરૂપસમરજે સદા;
 કાનમાંઅક્ષરકહું છુંજેહ, દ્વારશઅક્ષરભણુંજેએહ, જે.૩૦
 કવી.

એ કરતાં ખટમાસમાં તુજને મળસે વૈકુંઠનાથ,
 આશીર્વાદ દધ દાસને, મસ્તકે મુકયો હાથ.
 હાથ જોડી ધર લાગ્યો ચરણ, આજ્ઞામાગી વિચર્યોઅરણ્ય.
 એહ કથા રહિ એણે ઠામ, રૂપિપધાર્યાંરાયનેઆમ જે.
 મુની આવ્યા મહારાજનું, જેવા રાયતણું સુખ મન;
 માન દિધા બ્રહ્મા પુત્રને, વળી આપ્યાં આસન.
 આપ્યાં આસન બેઠા રૂપિ. આશા ઉત્તમતાતને વશી;
 આશારેરૂપિસુખનાંરાજ, ધ્રુવવિના ચીંતાઅતી આજ.
 રાજ.

આજ સેલામાં રૂપિજી મારે; ઉત્તમ ખોળામાંય;
 ધ્રુવજી હોય તો આ વધે બહુ, ઉછંમની શોભાય.
 ઉછંગે બેસવા ધ્રુવજી આવ્યો, તેનેતોમે નવ ખોલાવ્યો.

સ્ત્રીને વરાંસેવિસદ્ધાળ, અપરમાએદીધીગ્રાળ, જ. ૩૩.
 રૂપિ એ વચન નિસરયો, વિરો મયો છે વંન;
 વનમાં વાઘ વર હશે, તેને દેખી ધુજશે તંન.
 તન ધુજશે તડકે ટાઢે, મંદિરમાં માલંતો લાડે;
 વાયુવૃષ્ટિ કેમ સહેશે કુમાર, એની કાયા કેમળ સાર.
 કેમળ પટકુળ પહેરતો, કેમ આઢશે અમયમં તેહ;
 મુસ્તક બાંધતો મોળીયું, કેમ જટા રાખશે એહ
 એહ આનંદે હરલો ફરતો, ઘોડાની બસ્વારી કરતો;
 કાંટામાં કેમ મુશેબાળ, એનીસજ્યાઅહિંછેસાર, જ. ૩૪.
 સારા અન્ન આરોગતો, તે ફળ પાત્રો કેમ ખાશે;
 પાણી પીતો પળે પળે, તે જળવિષ્ણુ કેમ રહેવાશે.
 તેની વતી રહેવાશે કેમ, તેહ વિના હું ઠાળું એમ,
 શુદ્ધ વિનાનો થયોશરીર, વિસરનોનથીતેહજવીર, જ. ૩૬.
 વળી વિરો અહીંયાં આવતો, રમતો રંગ અપાર;
 ભુખ તરશ જ્યારે લાગતી, મુખડી મામતો સાર.
 સારી મુખડી સુંદર મેવા, કાલુ કાલુ બોલતો લેવા;
 તેણે અમને કીધાં તાજ, પુત્રવિનાશુંકરવુંરાજ, જ. ૩૭.
 શું કરીયે વડીસાહેબી ચિત કરતું નથી કોઈ ઠામ;
 શું કરીયે આ રાજને, શું કરીયે ધન ને ધામ.

ધન મયું અમારું આજ, પુત્ર વિના સહુ મુનો સાજ;
પુત્રવીનાહું દુર્ખાળદુઃખી, મારા પ્રાણજશે રૂપી. જ. ૩૯
નારદ.

રૂપી કહે તમે માં રૂવો, મને મળ્યું હતું તે બાળ;
આશીરવાદ દેધ મોકલ્યો, ભજવા શ્રી ગોપાળ.
ગોપાળ ભજશે દીવસ થોડે, કુંવર ઘેર પધારશે કોડ;
માંડોરાજ્યને છોડો દુઃખ, એવું કહીને વળીયા રૂખજે. ૪૦
કવી,

રૂપીને ચરણે લાગીને ધરવ, વીચર્યો વન મોઝાર;
મધુવન પોચ્યો પ્રેમથી, કીધો ત્યાં જઈ તપ વીચાર;
ત્યાં જઈ માસ કીધો ઉપવાસે, બીજે માસે ફળકદમાસ;
ત્રીજે માસે છઠે દીનએમ, ચોથે માસે જળનાં નેમ. ૪૦
નેમ ધરીને નેહથકી ભજે, ધન્યર આશરણ શરણ;
પાંચમે પ્રાણજ રૂપીયા ધરવજ. ઉભારહ્યા એક ચરણ.
ચરણ ચતુરભુજ ચીતમાં ધર્યાં,
દ્વાદશ અક્ષર મનમાં ભણ્યા;
એમ કરતા ઓળખ્યા અવીનાશ. જ. જ. ૪૧
અવીનાશીને ઓળખીયારે, એમ ઉભો રાજન;

પૃથ્વી લાગી ડોલવા ત્યારે ડોલ્યું ઇંદ્રાસન,
 ઇંદ્ર અમર સૌ એકઠા થયા, વેગે કરિ વૈકુંઠે ગયા;
 જઈ કેશવને લાગ્યાપાય, મધુવનમાં કોઈ કષ્ટે કાય. જ. ૪૨
 દેવતા

કાયા કષ્ટી વંશ રાખવી એ, ઇંદ્રી મન અચેત;
 અચરત એતો અતી ઘણું, એમથોલ્યા અમરધરી હેત.
 અમર કહે અમને બીક લાગી, રખે લીધે ઇંદ્રાસન મામી
 વીણુ

વીણુકહે માંભળસુરપતી, રાજ્યભોગ એમચ્છતો નથી ૪૩
 નથી ઇચ્છતો સંપત્તીને કે, નથી ઇચ્છતો સુખે નેહ;
 ચરણ ધર્યા ચીતે મારાં, ક્ષણુ અળગો ન મુજથી એહ
 મુજ થકી અળગો નહિ એહ, એણે દમી છે પુરણ દેહ
 સહા સ્મરણ રાખેછેમારું, કહોલ એને કેમવીસાર જ. ૪૪
 વીસાર્યો વીસરે નહી એને, આપીશ અવીચળ અર્થ;
 નામ નહી લે તે તમતણું, તમે કાંય બીહો છો વ્યર્થ
 કવી.

ઇંદ્રતણી આસનાવાસના કરી, સુરસ્થાનક મોકલ્યા ફરી;
 ઝડો ચઢી ચાલ્યા શ્રીહરી, વનમાં આવ્યા વેગે કરી ૪૫
 કયો નાદ જ્યારેશંખનો, ત્યારે ધ્યાનમાંથી ધરૂવ જગ્યા;
 નેત્ર ભરી નીહાળીનેરે, પ્રેમ શું પાચે લાગ્યા;

પ્રેમ કરિ પ્રણામ્યા નાથ, હરીયે મેલ્યો સુરતક હાથ.
નીર્મળવાણી હવી પ્રકાશ, સ્તુતીકરે કરજેડીદાસ. જ. ૪૧

૬૩૫

દાસ હયાળને વીનવો તમે, સર્વ જમતના લુપ;
અકળ તમારી મતી છે ન્યારી, અકર તમારું સ્વરૂપ.
સ્વરૂપ નામ તમારું જેહ, મણુતા પાર ન પામું તેહ;
સઘળી વાતેછો તમે શ્યામ, પ્રાણી માત્ર કરે પરણામજે.
પરણામી પરમાત્મા શ્રીહરી, સારંગપાણી હોય;
અદ્ભુત શક્તી આપની, તારો પાર ન જાણે કોય;
પાર ન જાણે કોય લગાર, હું કેમ પામીશ તારો પાર,
એવું શુણીહરખ્યાનરહર, કુંવરકાંઠાએકમાગ્યુતુંવર. ૪૮
વર કેમ માગું વીઠલા, હું તો કરીશ તમારિ સેવા;
વીષય ભોમ સંસાર છે એતો, સુપનાનાં સુખ જેવાં.
સુપના જેવી કાચી કાયા, સંસારની શી ધરવી માયા;
માયામાં ન મલે મોકલો, વાહીને ન કરો વેમજો. જ. ૪૯

વીણુ

વેમજો વીરા ક્ષણું ન કરું, વળી તું વહેલો આવીશ;
જે ફળ દુર્લભ દેવને મળવું, તે ફળ તું પામીશ,
તે ફળ તુજને આપું ઓજ, સંસારમાં તારી ન રહેલોજ;
લોક કહે રઝળીનેમુવો, સ્વજનોમાંથી પડ્યોજુજવો ૫૦

પડયો સ્વજનથી જુજવો ત્યારે સુરતીને દુઃખ થાય;
 ચેર જાને વીરા તું તારી; વાટે જુવે છે માય;
 માનેબાપતણાંદુઃખકાપો, ધહાંથીજધસૌને સુખ આપો;
 મારી ઓજા પાળજ આજ,
 છત્રીસે હજાર વરસ ભોમવ રાજ. જો. ૫૧
 રાજ્ય ભોમવી તું આવજે, તને મોકલીશ એક વિમાન;
 તેમાં બેશી તું આવજે, તારું થશે જમતમાં જાણ.
 જાણ જમતમાં થાશે રાય, વેણે વધશે તુજ મહીમાય;
 કવી.

આપીવચનવળ્યાગોપાળ, જમુનાજીમાંનાજીબાળજે પર
 બાળકને મારમમાં જાતાં, લપજ્યો મન વીચાર;
 જે ફળ દુર્લભ દવ મણે તે, મને મળ્યા મોરાર;
 મળ્યામોરારપણેદુનહિફાળ્યો, હરીભજીને માયા લાળ્યો;
 આમળરૂપીજીકહેતાએમ, તમનેત્રીકમમળશે કેમ જો. ૫૩
 મુજને ત્રીકમજી મળ્યા મેંતો જાવા દીધા ફેક;
 ફરી જધથુ સંસારમાં મને, હસશે દુરીજન લોક.
 લોક કહેશે એની બુદ્ધિ થોડી, રત્ન આપીને લાળ્યો કોડી
 પણ્યેકજશહુ મોટોલાળ્યો, હરીનાંદર્શનકરીનેઆળ્યોજે
 લોકો.

હરી દરશન કરીને આળ્યોરે, રાય તમારો તન;

રાજ.

હુ ખેંચીઆને શું હસો છો રે, તમે તે સર્વે જન;
ખેંચીઆને શું હસવા સાચા; વને મયા કેમ આવો પાછા
ત મથે થયા ખટ માસ, તે કુંવરનોશો વીશ્વાસ. જ. ૫૫

કવી.

ર ન વિશ્વાસ આવ્યો ત્યારે, આવ્યા નારદ મુન્ય;

નારદ.

રશન કરીને આવ્યોરે. રાય તમારો તન.
ય તમારો તન ધનું જીવો, એકુળમાં પ્રગટયોછે દીવો.

કવી

ચન મુણી રીઝયા નરપતી,
જતી વધામણી આપી અતી. જ. ૫૬

ધામણીમાં આપ્યા રૂડા રાયે એકાવળહાર;
થે બેસીને સંચરીયાને, સાથે મુત બે નાર.
ારીને શીરે મુવર્ણ ઝારો, બેટ બલી લીધી છે ભારી
ાય રથેથી ઉતર્યા જ્યારે, પુત્રે પરણામ્યાતેવારે. જ. ૫૭

કવિ

થમ પ્રણામ અપરમાને, તેં બેટાડયા શ્રીપત્ય;

મુમતી

જતી માતા એમ બે.લ્યાં, તું વાણી બોલ્યો સત્ય;
ણી બોલ્યો તે સત્ય સહી, આપણી આશો પુરણ થઈ

સુરતી

વીરા હું બેતી હતી વાટ, તેં મારો ટાળ્યો ઉચાટ. જો. ૫૮
કવી.

ઉચાટ મનનો ટાળ્યો કુંવર, તેડ્યો આનંદ ભેર;
હેતનાં આંસુ આવ્યાં ત્યારે, દુધની ચાલી સેર.
સેર ચાલીતે કુંવરે પીધી, માતાએ વણી આશીશ દીધી;

સુરતી

વણ્યાં વર્ષ જીવોરે તન, તમે કર્યા છે કુળ પાવનજો. ૫૯
પાવન કરીયાં કુર આપણાં, વંશે વધાર્યા નામ;
મહીમા વધાર્યો જગતમાં, તે બજીને શ્રીરામ.

કવી.

રામ ભક્ત તડકામાં દીઠા, ઉતમે ત્યાં છાંયડા દીધા;
બંનેભાઈની પોતીરણી, હેતનાં આંસુ આવ્યાં વળી જો. ૬૦
વળી રોપાવ્યા આરણ્યા આગળ, કોમળના થંભ;
અક્ષત અંકુર કુમકુમને જળ ભરી ચડાવ્યા થંભ,
કુળઉપર અક્ષત લખીયાજ, ધ્રુવને અવીચળ હોબોરાજ;
ઢોલદદા માખેરીનાદ. ધ્રુવ પધાર્યા નીજ પાસાદ. જો. ૬૧
પ્રાસાદ માહી પધાર્યા ત્યારે, હરખ્યો સઘળો સાથ;
ભાવતાં ભોજન પીરસ્યાં ત્યારે. કાઢી વીવાની વાત.
વીવાહ કીધો અહલ્યા સાથે, પ્રેમે કરી પરથાવ્યા નાથ.

ઈંદ્રની કુંવરીનેરાજકુમાર, ધૃવજીપરજ્યાખીજનાર ૧૨
 નારી સાથે રંગે રમે, સુખમાં કાઢે દંન;
 રાજ્યે વળી તેને આપ્યું, પોતાનું આચન.
 આસને બેઠા ધૃવજી જાણે, વરતાવી પોતાના આણ;
 શાસ્ત્રમહાણુકરીનીરધાર, વરતાવેવરણાશ્રમ ચારજે. ૬૩
 વણાશ્રમના ધર્મ બધાને, સમજાવે સુખણ;

ધૃવ.

આપ આપના ધરમ પાળીયે, જે લખ્યું હોય ગીર્વાણુ.
 ગીર્વાણુ શાસ્ત્ર બણેરે બ્રહ્મ, આયુદ્ધ બાધવ ક્ષત્રીધરમ;
 વૈશ્યને કરવાખેતીવેપાર, શુદ્રને સેવાનો અધીકારજે. ૬૪
 સેવા તો સવળી વરણને, હરી બળેને નીત્ય;
 વરણ ધરમ સૌ પાળીએ સાચું બોલીયે તે શુભ રીત.
 સાચું બોલી સંતોષ વાળીએ, મોહમાયાસત્સેર ઢાળીએ
 નકરો કુડકપટ અન્યાય, એટલીશીખામણદેજેરાય. જે ૬૫

કવી.

છત્રાસહજર વરસ વહી ગયાં ત્યારે, આળ્યું વીમાનપાસ;
 વૈષ્ણોને બેસીને સંચયા, ધૃવજી ગયા આકાશ.
 આકાશમાં ધૃવ બેઠાજઘ, અવીચળપદતો પામ્યા તહી
 જે ગાયે ધૃવનું આખ્યાન, તેતો પામે અવીચળ સ્થાન.
 જે જે વૈકુંઠરાય.

૬૧ ધ્યાન.

સમરી લેને શ્રીહરી, મુરખ તું સમરી લેને શ્રીહરી;
 આવો દાવનહિઆવેફરી, મુરખ તું સમરી લેને શ્રીહરી.
 મનુષ્યા દેહ દુર્લભ તને આપી કૃષ્ણએ કરૂણા કરી;
 વેન દોલતને માલ ખખના, બેઠો કચેરી ભરી. મુરખ.
 હજી મુરખ તને લાજ ન આવી, ખાઈશ જીતીએ કરી;
 તું જાણે મારી સાથે આવશે, અકલ તારી ખરી. મુ.
 કળજીગમાં કારણ કીરતનનું, સેહેજે ગુણકા તરી;
 મરવાનો ભય નથીરાખતો, ડગનથી ભરતો ટરી. મુરખ.
 અંચળ અપળ નેત્ર તમારાંને, શીરપર મુગટ ધરી;
 દયાપ્રીતમ ભજ ગોવર્ધનધર; ભવસાગર જા તરી. મુ.
 ૬૨ (કૃષ્ણજીના દશ અવતાર).

કૃષ્ણ કનૈયાને જઈ મળોરે,
 હરી હઠયાના હાર મારા બહાલા;
 પહેલે રૂપે શ્રીહરીરે,
 ધર્યો મચ્છા અવતાર મારા બહાલા.
 શંખાસુરને મારીયોરે,
 આપ્યા બ્રહ્માના વેદ મારા બહાલા.
 બીજેને રૂપે શ્રી હરીરે,
 ધર્યો કચ્છા અવતાર મારા બહાલા.

કૃષ્ણ.

કન્ઠે તે સાગર ડોળીઓરે,
 ચૌદ રત્ન કાડયાં બહાર મારા બહાલા. કૃષ્ણ
 ત્રીજેને રૂપે શ્રી હરીરે,
 પૃથ્વી દાંતમાં ઘાલી લાવીયારે,
 મધતી રસાતળ મારા બહાલા. કૃષ્ણ
 ચોથેને રૂપે શ્રી હરીરે,
 ધરથો નરસીંહ અવતાર મારા બહાલા;
 હિરણ્યાકશ્યપને મારીયારે,
 પ્રહલાદની ક્રીધી સહાય મારા બહાલા. કૃષ્ણ
 પાંચમે રૂપે શ્રી હરિરે,
 ધર્મો વામન અવતાર મારા બહાલા;
 બળી પાતાળે ચાંપીઓરે,
 આપ થયા છડીદાર મારા બહાલા. કૃષ્ણ
 છઠેને રૂપે શ્રી હરીરે,
 ધરથો હરશુરામ અવતાર મારા બહાલા;
 હરશુરામે હરશી ફેરવિરે.
 કાપ્યા સહસ્ર અરજુનના હાથ મારા બહાલા. કૃ
 સાતમેને રૂપે શ્રી હરીરે,
 ધરથો રામ અવતાર મારા બહાલા;

રામે તે રાવણ રાણીયોરે,
 દેવોને ક્રીધું સુખ મારા બહાલા. કૃષ્ણ.
 આઠમેને રૂપે શ્રી હરિરે,
 ધરયો કૃષ્ણ અવતાર મારા બહાલા;
 કૃષ્ણે તે કંસને મારિયોરે,
 આપ્યું ઉગ્રસેનને રાજ મારા બહાલા. કૃષ્ણ.
 નવમેને રૂપે શ્રી હરિરે,
 ધરયો બુદ્ધ અવતાર મારા બહાલા;
 દશમેને રૂપે શ્રી હરિરે,
 ધરશે કલંકી અવતાર મારા બહાલા. કૃષ્ણ.
 કાલીમાને મારશેરે,
 કમળા કેરા કંથ મારા બહાલા. કૃષ્ણ.

૧૩

હુંતો તને વારરે, આવીને તે શું કર્યુરે,
 હરી હીરા ખોયો, ને બોહોયો સંસાર:
 હૈયું તારું પુટ્યુરે, આંખે થયો આંધળોરે,
 વિસારીને મેલ્યારે દિનદયાળ. હુંતો.
 મારા સાળા મુરખરે, બુદ્ધિ તારી કયાં બળીરે;
 માથે તો ભમતો ને હીડો કાળ,
 મપાટાને હાક્યરે, તે તો બધા ગામનારે;

વિચારી ન જોયુરે, સાર અસાર. હુંતો.

મુનશા જનમરે મેળવ્યો તેં ધુળમાંડે,
હંસા ઉપર ઘાલી હામ;

જનુનીએ જણ્યો ત્યારે આડો શે ન આવીયોરે,
તારી માની કુખે ન દીધો ડામ. હુંતો.

સગાં ને કુટુંબીરે, બુડાવાને સો મધ્યુરે;
તરવાને ત્રીકમ નામ સંભાર;

ચટકો તને લાગે તો ઝટપટ ચેતજેરે,
હવેથી તું ગાફલ ન રહીશ ગુમાર. હુંતો.

ડહાપણને ડોળ્યુરે, સ્વાર્થ સાથમારે,
પરમાર્થની ન બળી પેર;

રણછોડ કહે છે રે રાંડના ચેતજેરે,
વહિ ગયો લોભે નદીની લહેર. હુંતો.

૬૪

નહિરે વિસાઈ હરિ,
અંતરમાંથી નહીરે વિસાઈ હરી;
આડે માર્ગે જતાં ને વળતાં,

અમુલ્ય વસ્તુ જડી. અંતર.

નદી જીમનાનાં જળ ભરવાને જતાં,
શીરપર મટકી ધરી. અંતર.

પીળાં પીતામ્બર જરકસી જામા,
કેસરી આડ કરી.

અંતર.

મોર મુખ ને કાને કુંડળ,
મુખપર મોરલી ધરી.

અંતર.

રાણી રૂક્ષમણીના મહેલ તજીને,
કુબ્જને રાણી કરી.

અંતર.

બાધ મીરાં કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ,
વરતો વીઠલને વરી.

હરિગુણ આવોરે આવો, કે અવસર નહિ આવે આવો.
મુનશા દેહીનો મેળાવો, હરિગુણ આવોરે આવો. ટેક.
કે લક્ષ્યોરાશીમાં ફરશે, ફરી ફરી અવતરશે મરશે;
ધોખો જનમ જનમ ધરશે, હરિગુણ આવોરે આવો.
સૌ મળી કહે માઈ માઈ, તેમાં કાંઈ નથી તાઈ;
અમજળ માયાનું લાઈ, હરિ ગુણ આવોરે આવો.
અંતે સૌ અળગું રહેશે, વાલ્મીકી વળગ્યું રહેશે;
સુખદુઃખ કોણ કોને કહેશે, હરિગુણ આવોરે આવો.
સાચામાં સાચું કરવું, ધ્યાન હરિનું નીત ધરવું;
રણછોડ આ ટાણે તરવું, હરિગુણ આવોરે આવો.

જો દુખ થાય તે થાજેરે રૂડા રામને ભજતાં. (૨)
 પડ પડે તો પડવા દેજો, જીવ જાય તો જાજેરે. રૂડા.
 હોયોખાંધીને તળે અગ્નિ પ્રજાળે, મારમુશળ કેરાખાજેરે;
 લોક નિંદે તેને નિંદવા દેજો, રાય દંડે દંડાજેરે. રૂડા.
 સાતપાંચ મળી રાંક રણછોડ, ગુણ ગોવિંદના માજેરે.

સતગુર સહાય કરો એક વારરે,
 મારો છે મુરખનો અવતારરે;
 પથ્થર કઠણ હૈયું છે મારરે,
 તેમાં હરિનામ ન ભેદે તમારરે.
 મારા તો મનની વાતો છે વાંકીરે;
 સતગુરુએ પથ્થર નાંખ્યા ટાંકીરે;
 ટાંકીને મારમ મુમતા કીધારે,
 સતગુરુએ મંત્ર અનોપમ દીધારે,
 આતમજ્ઞાન વિના ધર શુનુરે,
 સમપણ શોધીને કહાડજો જુનુરે;
 જીવ તું તો જગીને જોને વિચારીરે.
 મુવા પછી મુક્તિ કયાં થકી માગીરે.

એવી છે દાસ હરિની વાણીરે,
તેને તમે રાખજો રૂઢીયામાં બાણીરે.

૧૮

જેણેરે ગોવીંદ રામા તમને વીસારયા,
તમને વિસારયા તે નર ભવોભવ હાર્યા. જેણેરે.
તમને વિસારી કવણુ મુખ કીધું,
અમરત ઢાળી ઝેર હળાહળ પીધું. જેણેરે.
તમને વીસારી અવર મન મોહું,
કોડીને બદલે કંચન ખોયું. જેણેરે.
તમને વિસારી અવર રંમ રાચ્યા,
ચંડા ન રહી તેની જનુની માતા. જેણેરે.
તમને વિસારી નીંદા ભરી સુતો,
જેણેરે નરસૈયાં તે નર ભવોભવ વગુતો. જેણેરે.

૬૯

નારાયણનું નામજ લેતાં, વારે તેને તણ્યેરે;
મનસા વાચા કરણ કરીને, લક્ષ્મીવરને ભણ્યેરે. ના.
કુળને તણ્યે કુટુંબને તણ્યે, તણ્યે માને આપરે;
ભગની સુતદારાને તણ્યે, જેમ તજે કાંચળી સાપરે. ના.
પ્રથમ પીતા પ્રહલાદે તણ્યો, ન તજ્યું હરીનું નામરે;
અરથ શત્રુવને તણજનેતા, નવ તણ્યા શ્રીરામરે. ના.

રી પત્ની શ્રીહરીને કાળે, તજેલા ભરથારે;
 માટે કાંઈ કુડું ન પડીયું, પામ્યા પદારથ ચારે. ના
 જવનીતા વીઠલને કાળે, સરવે તજીને વન ચાલ્યારે;
 શ્વે નરસે વંદાવનમાં, મોહન સાથે માલ્યારે, ના

૭૦

રી ભક્તિ બોડાણાને ભાવીરે, રણછોડ રંગીલા,
 મણા હાથમાં તુલશી વાવીરે, રણછોડ રંગીલા.
 કે માસે તે કેડ ચડાવીરે, રણછોડ રંગીલા,
 હા મજરો કીધો મધરાતેરે, રણછોડ રંગીલા.
 ૧૫ આવ્યા બોડાણાની સાથેરે, રણછોડ રંગીલા.
 ૧ ગુજરાતમાં આવીને રહ્યારે, રણછોડ રંગીલા.
 લે ઉમરેઃ આવીને રહ્યારે, રણછોડ રંગીલા.
 ૧ તો પમલાં પુજય છે તારારે, રણછોડ રંગીલા.
 ઉને દરશન થાય છે સારારે, રણછોડ રંગીલા.
 ૧ તો પ્રમટ પારખું કીધુરે, રણછોડ રંગીલા.
 ૧૧૫ લીંબડામાં એક ડાળ મીઠુંરે, રણછોડ રંગીલા.
 ખાને થઈ છે જાણુરે, રણછોડ રંગીલા.
 ૧૧૫ દોડેને ભગત થાય આભારે, રણછોડ રંગીલા.
 ૧૧૫ શારામને આશરો તારોરે, રણછોડ રંગીલા.
 લા તરીને પાર ઉતારો, રણછોડ રંગીલા.

૭૧ પરજ.

પ્રભુ !વના બીજી કુણ તારિ બેલ્ય છેરે,
 હરિ ભજે તો સુખડાની રેલ્ય છેરે,
 સમાં સંબંધી મતલબ કેરાં સ્વાસ્થીરે,
 નાડી તુટે ત્યારે કોઈ કોઈનું નથીરે,
 માડી રથડા વળીને હાથી થોડલારે,
 મેલીને મરણ રહેણ તે દહાડા થોડલારે,
 મોટા રંજના ભરેલાં રૂપં માળીઆરે,
 એક દીન સુવું છે મશાણમાં અકાળીયાંરે.
 ભણ્યા મણ્યા મરી ગયા ભોગીયારે,
 રામના શરણ વિના ભવોભવ રાગીઆરે,
 ડાહ્યા ડાહ્યા વખણાતા જે નરો દેશમાંરે,
 પ્રભુને ભજ્યા વિના પેઠા વંતર વેશમાંરે;
 કાયા કોમળી આ તો અમન કેરા રાજનીરે,
 રૂદે શીખામણ ધરને રૂપીરાજનીરે.

૭૨

ભક્તિ શીશતણું સાદુરે, આગળ વસમી છે વાદું. ટેક
 એક દીવસ તો આવી બની, રાજ મોરૂંવજને માથે;
 કાશીએ જઈને કરવત મુકાબ્યું, હરીજનને હાથેરે. ભ.
 સત્યને કાળે ત્રણે વેચાણાં, રોહિદાસ ને રાણી;

ગીને વાસ્તે રાજ વેચાણે, ભરવાને પાણીરે. ભ.

રો પટાળાં પ્રેમનાંરે તમે, શુરવિર થઈ ચાલો;

||જે ભગત કહે ગુર પ્રતાપે, અમરાપર માલોરે. ભ.

૭૩ શ્રી રાસહુંડી.

||રી હુંડી સ્વીકારે મહારાજરે શામળા ગીરધારી,

ભુ એક તમારો આધારરે શામળા ગીરધારી. ૧

સાખી.

હેલાદની પત રાખવા, ધર્યું નરસીંહ રૂપ;

જલ થકી વહાલો પ્રમટીયોરે,

||યો હીરણ્યકસ્યપ ભુપરે. શા. ૨

||ભાડામાંથી બળતાં ઉમાર્યા, બીલાડી કેરાં બાળ;

||દોડીનાં વહાલેઈડાં ઉમાર્યા, હરીહેતે થયારખવાળરે. શા.

||ણીઆને વીમાસણ કરી, ને કયો માટીનો આર;

માંડણીયામાં મોભી ખાંડીયો,

||મારી મરણ પ્રમાણે મહારાજરે. શા. ૪

||ણાજીએ રાડ વધારી, મીરાં કારણ મહારાજ;

||ર ઘોળીને મોકલ્યાં તમે, ઝેરના બણનહારરે. શા. ૫

||ગેવ કેરે કારણે, ચક્રર ધરીયો હાથ;

||મુખન્વાને કારણે તમે, તેલમાં થયા તતકાળરે. શા. ૬

શીખીરાજની માટી છાએતોળાણી, ખાલી કરયાં શરિર;
 ધર્મ કેરે કારણે તમે, દોલવા કારણ મહારાજરે. શા. ૭
 સાડાત્રણસો ખોરડા નાગરના, જુનામઢ મોજર,
 તેમાં નથી મારે નોતર મને, નાતેદીધો તીરસ્કારરે. શા. ૮
 ઝુંપડી તારા શેવકની જમવા નથી જર;
 એટી એટા તો વળાવીયાં હવે,
 વળાવી છે ધરની નારરે. શા. ૯

મરથ તો ગોપીચંદનું તુલસી હેમનો હાર;
 સાચું ધરણું મારે શામળો મારી,
 દોલત છે ઝાઝને પખાજરે. શા. ૧૦

હું નથી મોટો લાખુપતી, હું નથી શેઠ શાહુકાર;
 નરસીમહેતાની વીનતી હું તો, નાગરમાં છું કંઝાલરે. શા. ૧૧
 શેઠ તો દુબારકાંપુરી, શામળશાહ જેનું નામ;
 હુંડીલેજો હાથમાં મોહન, કરજો પછી ખીજું કામરે. શા. ૧૨
 તીરથવાસી ગામમાં ફરે, પુછે નામ ને ઠામ;
 મલીએ મલીએ ફરી વળ્યા અહીં,
 નથી શામળશાહનું નામરે. શા. ૧૩

ધુતારે ધુત વીલા કરી, અમને કહેતું બધું ગામ;
 કમારે કરી ઠેકડી અમારે, પુર્વજન્મનાં પાપરે. શા. ૧૪

તીરથવાશી ગામમાં ફરી નીકળ્યા ઝાંપા બહાર;
 ત્યારે રૂપલીધું વાલેવણીકનું, વાલોત્યાર થયા તતકાળરે.
 કાને કુંડલ જળહળે, એના તેજનો નહીં પાર;
 બાંએ બાબુબંધ બેરખા, હરીને હૈયેછે હેમનોહારરે. ૧૬
 હુંડી લાવો હનુરમાં, શામળશા માડું નામ;
 હમેશાં લખજે હુંડીયું કહેજે, વાણોતર સરખું કામરે ૧૭
 હુંડી હાથે હાથ આપી વાલે, પુરી હઠ બાની હામ;
 નરસીમહેતાનો સ્વામી શામળો વાલે નવખંડમાં રાખ્યું નામ
 મારી હુંડી સ્વીકારો મહારાજરે, શામળા ગીરધારી;
 માથે ધણી ધારયો કીરતારરે શામળા ગીરધારી,
 મને કોઈની નથી પરવારે, શામળા ગીરધારી;
 શામળીયા જેવો સરદારરે, શામળા ગીરધારી. ૧૮

પ્રાતઃ પ્રભુ પ્રાર્થના.

રામ વેરાવળ, ૭૪

પઢારે પોપટ રાજરામના, સતી સીતા પઢાવે;
 પાસે બંધાવી પાંજરૂ, હિરા રતને જડાવે. પઢારે. ૧
 પોપટ તારા કારણે, લીલા વાંસ વઢાવું;
 તેનું ઘડાવું પોપટ પાંજરૂ, હિરા રતને જડાવું. પઢારે. ૨

પોપટ તારે કારણે, શી શી રસોઈ રંધાણું;
 સાકરનાં કરી ચુરમાં, ઉપર ધી પીરસાણું. પઢોરે. ૩
 પાખ પીળીને પગ પાંદુરા, કોટે કાંઠલો કાળો;
 નરસૈના સ્વામીનેલજે, રામતાણી રૂપાળો. પઢોરે. ૪

૭૫ રાગ વેળાવળ.

કોણ એ સમાના કામની, દત્ત ફળીએલ રામા;
 દ્રોપદીની લજ્જા રાખવા, હરી ઉભાછે સામા. કોણ. ૧
 વાલોજી ગયાતારે વાડીથે, સર્વે સુંદરી સાથે;
 શેલડીનો સાંઠો છોલતા, છરી બેઠીછે હાથે. કોણ. ૨
 માનીતી મંદીર પધારિયાં, ચીંથરડારે લેવા;
 દ્રોપદીએ ચીર વધેરિયાં, હરીને પાટો બાંધવા. કોણ. ૩
 ત્રીકમે તેના તાંતણા, લખી રાખ્યા છે લેખે;
 નવસેનવાણુ ચીરપુરીયાં, સઘળી સભારે દેખે. કોણ. ૪
 ગરૂડ ચઢીને ગોર્વાંદ આવિયા, આવ્યા અંતરબાહી;
 ભક્તઉદ્ધારણુ ભુવરો મેતા નરસંધનો સ્વામી. કોણ. ૫

૭૬ વેરાવળ.

આવો અમારે દેશડે, મીઠા મોહન ભાવા,
 દહી દુધને ઘત ઘણું, ખીરમાં ખાંડ ખાવા. આવો. ૧
 રસોઈ કરી ભાત ભાતની, કાન તમારે કાળે;

પ્રોતમ પ્રીતે પધારીએ, કૃપા કરીને આજે. આવો. ૨
 મંગાજળ મેં તો મરમ કર્યું, નાથ તમારે નાવા;
 આપું પીતાંબર પહેરવા, ચાલો પ્રસાદ પાવા. આવો. ૩
 અરજ શુભી અલબેલડો, પ્રેમે આવ્યા છે ધાર્ધ;
 ગોપીઓ દેખી ઘેઝી થઈ, અતી મન હરખાઈ. આવો. ૪
 ભાવથી ભોજન જમાડી, બીડી પાનની દીધી;
 ઘણા દીવસની ગોઠડી, કાન આમળ કીધી. આવો. ૫
 પ્રેમની સાંકળે બાંધીયા, હવે નહીં દેઉં ભવા;
 નરસંનારવામીશામળા, ચાલો ગોકુળ ગાવા. આવો. ૬

૭૭

નારાયણ નામ લેને તું પ્રાણિરે,	
બદ્ધનાથ પ્રમટયા જુમ બણી.	ટેક.
મર્જવાસે રક્ષા કીધી તારીરે;	
હીંધો જઠરા અગ્નિથી ઉગારિરે,	
તેને કેમ મેહ્યો છે વિસારી.	નારાયણ.
નર દેહ દીધો તુને નાથેરે,	
ધન હોય તો વાવર તારે હાથેરે;	
પડયું રહેશે કોડી નાવે સાથે.	નારાયણ.
વણ સમજે કહે મારું મારુંરે,	

ધન કાજ કરે તમ બારેરે;

તારે હાથે નથી ધન તારે.

નારાયણ.

મિથ્યા મુખમાં તે શું લપટાણેરે,

લોક લાભે મળે દીધો પાણેરે,

જય છે ત્રણના પુરમાં તણાણે.

નારાયણ.

કાયા માયા એ રીતે કાચીરે,

તેમાં રંજમાં શું રહ્યો રાચીરે;

બ્રહ્માનંદ કહે વાત સાચી.

નારાયણ.

૭૮

વૈકુંઠ મારૂં હુકું, હરિજનને મન હજુર;

દુરીજનથી દુર વસે છે, પ્રેમી જનને ઉર. વૈકુંઠ.

કામ ક્રોધ લોભજ કહીએ, તેનાં ઉખેડાને મુળ;

મોહમાયાને મમતા કહીએ, તેનું કાઠો શુળ. વૈકુંઠ.

પાત્ર દેખીને પોષીએ, ભુખ્યાને આપીએ અન્ન;

કુડી સાખો નવ પુરીએ, પરહરીએ પરધન. વૈકુંઠ.

ચિત ચોરી ના રાખીએ, મારીને રાખીએ મન;

ભણેનરસેયો વૈશ્નવકહીએ, હરીનેવહાલાહરોજન. વૈકુંઠ.

૫૬ ૭૯

ઓ રાણાજીવનો સંજાથી, હરિવણ મારે કામ નથીરે

મારેપ્રભુભજવાનીહામ મારેહરિભજવાનીહામરે. ઓ

ઓ રાણાજી એકરે જાયોનાં દો દો વાછડારે;
 તેમના બુદા બુદા લેખ (૨) એકરે શીવધેર : પોઠીયારે;
 બીજે ઘાંચીડાને ધેર, હો રાણાજી જીવનો સંગાથી;
 ઓ રાણાજી એકરે માટીનાં દો દો માટલાંરે,
 હારેતેમનાબુદાબુદાલેખ(૨) એકરેમાટલુંજશોદામાતતુરે
 બીજું કલાલને ધેરરે, હો રાણાજી જીવનો સંગાથી.
 ઓ રાણાજી એકરે વેલાનાં દો દો તુમડારે;
 હારેતેમનાબુદાબુદાલેખ(૨) એકરેતુમડુંસાધુસંગમારેજ;
 બીજું રાવળીયાને ધેરરે હો રાણાજી જીવના સંગાથી
 ઓ રાણાજી એકરે માતાના દો દો બેટડારેજ.
 તેમનાબુદાબુદાલેખ ૨) એકરેબેટાચોરાશી ધુણીએરેજ,
 બીજેતેલખચોરાશીમાંદરે, હો રાણાજી જીવનો સંગાથી.
 ઓ રાણાજી એકરે વાંસની દો દો વાંસળીરેજ.
 તેમનાબુદાબુદાલેખ(૨) એકરેવાંસળી જશોદામાતનીરે,
 બીજી વાદીડાને ધેરરે હો રાણાજી. જીવનો સંગાથી.
 ઓ રાણાજી રોહિદાસની ચેલી મીરાં બોલીયાંરેજ,
 હારેકેમારેકરવોસાધુસંગ(૨)શામળીયાસાધુનાસંગમારેજ
 જેથી ચડે ચોમણો સંગરે હો રાણાજી જીવનો સંગાથી
 હરિ વીના કોઈ નથીરે.

૫૬ ૮૦

કંકડો.

છપાયા છંદ.

કંકા કર સદગુરનો સંગ, રૂંદે કમળમાં લાગે રંગ;
 અંતરમાં અજવાળું થાય, માયા મનથી દુર પળાય;
 ક્ષિંગ વાસના હોયે ભંગ, કંકા કર સદગુરનો સંગ. ૧
 ખખખા ખરેખરી છે વાત, તે શ્રીમુખે કહી સાક્ષાત,
 જ્ઞાની મુની જોગી જતી, ગુર કિરપા વણુ સિદ્ધિ નથી;
 જન્મમરણની મટશેવાત, ખખખા ખરેખરી છે વાત ૨
 મગ્ગા ગુરની સેવા કરો, પરનિંદા પરધન પરહરો;
 પ્રપંચ તે પડવાનો ડામ, સાચે રાચે સીતારામ;
 એ શીખામણુ ચીત્તમાંધરો, મગ્ગાગુરની શેવા કરો. ૩
 ઘંઘા ઘણું કહે શું થાય, ભવ તરવાનો એ ઉપાય;
 સમજીને સંશય ટાળવા, બાહ્યર બીતર હાર ભાગવા;
 જોતાં છવ કશાતોમય, ઘંઘા ઘણું કહે શું થાય. ૪
 નન્નાનિર્મળ તેની દશા; જેને હરિ રૂપીયામાં વસ્યા;
 પોતાના અવગુણને હણે, પરના તો રૂપીયે નવ અણે,
 કોના દોષ ન દેખે કશા, નન્ના નિર્મળ તેની દશા. ૫
 અવ્યા ચિત્તમાં ચેતી લે, માથે મરણતણું છે ભે;

કાયા ઉપર તાકે કાળ, મોહ પારધીએ માંડી બળ;
 તેમાં હરી રાખે તો રહે, ચન્ન્યા ચિત્તમાં ચેતી લે. ૧
 છન્છા છે માયા ગુણમયી, બળવંતી પણ દીસે નહિ;
 દાનવ માનવ ને દેવતા, આધીન થઇ સૌએ સેવતા;
 હરિજન આગે હારી રહી, છન્છા છે માયા ગુણમયી. ૭
 જજ્ઞ વિરલા બાણે ભેદ, માયા પ્રપંચ વિધિ નિષેધ;
 તે માયાનું તજવું માન, માયાપતી ભજવા ભગવાન;
 અંતરમાં ઉપજે નિર્વેદ, જજ્ઞ વિરલા બાણે ભેદ. ૮
 ઝઝા ઝાંખી જોને જોહ, વણ વાદળ જ્યાં વરશે મેહ;
 વિના સરોવર અંબુજસાર, વિના ભમ્બર ઉઠે ગુંબર;
 વિના અર્ક અજવાણું જોહ, ઝઝા ઝાંખી જોને તેહ. ૯
 નન્ના નામ નાવ છે સાર, જે બેશે તે ઉતરે પાર,
 કાળ કર્મ નહિ લાગે લેશ, આનંદી હરિનો દેશ;
 તે પદને પામે નિરધાર, નન્ના નામ નાવ છે સાર. ૧૦
 ટટ્ટા ટેક જનમનો ટળે, અંતરભ્રમી ઘટમાં મળે;
 નાના મોટા હરીના ઘાટ, કાંઈ સુદમ ને કાંઈ વૈરાટ,
 હરીને ભજતાં હુંપદ મળે, ટટ્ટા ટેક જનમનો ટળે. ૧૧
 ઠઠ્ઠા ઠેકાણું છે ઠીક, જ્યાં ન મળે બીજની બીક;
 નિર્ભય નારાયણનો વાસ, પ્રેમ ધરીને રાખે પાસ;
 સમજી માની લેને શીખ, ઠઠ્ઠા ઠેકાણું છે ઠીક. ૧૨

ડહા ડહાપણ મુકી દે, સદગુરને શરણે જઈ રહે;
 વચન તણે રાખી વિશ્વાસ, કુકલ્પનાનો કરજે નાશ;
 ઉપાધીથી અળગો રહે. ડહા ડહાપણ મુકી દે. ૧૩
 ઢઢા ઢોલ વગાડી કહું, રૂડા પુરુષને રૂઢીયે રહું;
 સમજ્યાં તેણે લીધો સાર, માફત નર તો ખાશે માર;
 જોતામાં જોખન તો અયું, ઢઢા ઢોલ વગાડી કહું ૧૪
 રેણા રણ ચોરાશી તણું; તેનું વ્યાજ વધે છે ઘણું;
 દાણીમરમાં કુલી અયો, દેવાળું કાઢીને રહયો;
 જમકિંકર કરશે તાપણું, રેણા રણ ચોરાશી તણું. ૧૫
 તત્તા તારૂં આપ તપાસ, કયાંથી આવ્યો કયાં તું જશ;
 ખેપ કરીને ખોળી કાઢ, હરિફ હોય તો લાગે હાડ;
 મુરખના મનમાં નહીં ત્રાસ, તત્તા તારૂં આપ તપાસ ૧૬
 થથ્થા સ્થિરતો રહેવું નથી, કોણ રંક કોણ પ્રત્યીપતી;
 આજકાલમાં જાણું સહી, કોટી ઉપાયે રહેવું નહી,
 ભાવધરીભજકમળાપતી, થથ્થા સ્થિરતો રહેવું નથી. ૧૭
 દદા દેહ દેવળમાં દેવ, સેવક થઈને કરને સેવ;
 પ્રેમ પુરુષને અંકનહાર, જ્ઞાનદીપક ઘટમાં અજવાળ,
 અંતરનો ટાળે અહમેવ, દદા દેહ દેવળમાં દેવ. ૧૮
 ધદા ધરજે ધારણ ધીર, વાચ કાન્થ વશ રાખે વીર;
 શાન્દ તણી ગ્રહજે સમશેર, શત્રુ દળમાં પાડે ભેળ;

સદગુરુખજ્જર પહેરશરીર, ધઢા ધારણ ધરજે ધીર. ૧૯
 નન્ના નિસ્નાન ગુરુનું છેય, ધીરવીર પખ રોપી રેય;
 કાયર નરનું નહિ ત્યાં કામ, શુરવિરનો સાચો સંગ્રામ;
 જીત્યાનિર્ગુણજમમાંજેય. નન્નાનિશાનગુરુનું છેય ૨૦
 પપ્પા પુરાની જે પ્રીત, મેર ચળે પણ ન ચળે ચિત્ત;
 ફરવનીપેરેઅવિચળરહે, સ્તુતીનિંદાને સુખદુઃખસહે;
 નારાયણને નીરખે નીત, પપ્પા પુરાની જે પ્રીત. ૨૧
 ફફ ફાગટ તે કોણ ફરે, સચેત થઈ હરી સ્મરણ કરે;
 જનમમરણમાં આવે નહિ, જેનું મન વશીયું હરીમહી;
 જઠરા વાસ ન નીરચે કરે, ફફ ફાગટ તે કોણ ફરે. ૨૨
 ભભભાભજનથક્રીલયટળે, નિશ્ચય કાળકરાળન મળે;
 ભેખ ધરે જે સીદ્ધી થાય, ભાંડ ભવાયા વધકુંડ ભય;
 જેવોભાવતેવાહરીમળે, ભભભાભજનથક્રીલયટળે. ૨૩
 મમ્મા માયા મનની બણ, માઈ તાઈ ખે ચાતાણ;
 સંબળેસંરખાઆતમરામ, સાંધા વાંધા મનનું કામ;
 માટેમનહરીચરણેઆણ, મમ્મામામાયામનનીબણ. ૨૪
 જજજ જીવપણું જેહને, સંશય શોક સદા તેહને;
 આત્મપ્રુદ્ધી ન ઉપજે કદા, આશા ત્રણાને આપદા,
 દેહ દરશી દેખે દેહને, જજજ જીવપણું જેહને. ૨૫
 રેરા રામ ભજનમાં રહે, બીજું બહુ મુઠી દે,

વળતો શીદ વદે છે વાદ, નીર વલોવે ન આવે સ્વાદ
હરીનું હારદ હેતે ગ્રહે, રેરા રામ ભજનમાં રહે. ૨
લક્ષ્મી લે તું આતમ લાવ, ફરી ફરિ નહીં આવે દાવ;
જીતી બાજી હારીશ નહિ, સમજીને શીખામણ કહી;
હવે ન ચુકીશ આવ્યો દાવ, લક્ષ્મીલે તું આતમલાવ. ૨
વળવા વેદ વચન નીરધાર, જે પ્રીછે તે પામે પાર;
ઉંચનીચનો અંતરનથી, સમજ્યા તે પામ્યા સદગતી
સંશયશોકતબલે અહંકાર, વળાવેદવચન નીરધાર. ૨
શરણા સાધન સરવે થયું, જેનું ચીત રહી ચરખે રણ
હરતાં ફરતાં હરીનું ધ્યાન, તપ તીરથ તેને બહુ દાન
ઠાટીવીધનભયદુશ્કૃતમયું, શરણા સાધન સરવે થયું. ૨
ખખખા ખાંડનાં બીબાં ભરે, કોયલ કામડા કુંજર કં
મીનમખર બહુ જળચર ભત, જેણું બીબું તેવી ભાત
મીસરી ભેતાં તો મન ઠરે, ખખખાખાંડનાં બીબાં ભરે
સસ્સા સવળે સુંદરશ્યામ, હરી વીના નહીં ઠાલો ધમ
અનેક રૂપે એનાં નામ, આદે અંતે એકજ રામ;
જે સમજે તો પુરણકામ, સસ્સા સવળે સુંદરશ્યામ. ૩
હહા હરી ભાળો ભરપુર, દોષ કર્મ તો રહેશે દુર;
રવિ તે રજની નહીંકો કાળ, તેમ આતમા પુરણ ભાળ

નિર્મળનયણેનીરખોનુર, હહા હરી ભાળો ભરપુર. ૩૨
 સૌ અક્ષર સંપુર્ણ થયા, હરી ગુરુ સંતે કીધી દયા;
 અક્ષરઅક્ષર આતમબોધ, જે સમજે તો દળે વીરોધ,
 સંવતઅઢારબત્રીશીસાલ, ચૈતરસુદસાનમસોમવાર. ૩૩
 સંધેસર સાધુનું ધામ, ઠાકોર કુંજબીહારી નામ;
 પ્રીતમ પ્રેમે અક્ષર કહ્યા, હરી ગુરુ સંતે કીધી દયા. ૩૪

૫૬ ૮૧

ઉપદેશ.

દેહ મનુષ્ય મરી, હરી ના બળ્યા તેણે સરવસ ખોયું;
 મારાવાલાળ, હામણી મુકીને પથ્થર ચીત ખોયું. દેહ.
 તેં અમરત ઢાળી વિષ પીધું, તેં હાથે કામ કુકુ કીધું;
 તેં મિથ્યા માતને દુઃખ દીધું. દેહ૦

તનેબળવીઓજઠરામાંહી; તારક્ષણકર્યુ પ્રભુએ ત્યાંહી;
 તે ભાન તને સ્વપને નહી. દેહ૦

જગતપતીને નવ જોયો. વ્યગ્રજ્ઞ તણ બાવળ ખોયો;
 તેં ઉત્તમ જન્મ એળે ખોયો. દેહ૦

એનીદેહઅશુદ્ધશુદ્ધવાણી, જેણેપ્રીતપ્રભુનું નવ આણી;
 એ અધમ જાત પામર પ્રાણી. દેહ૦

એનેકૃતગ્રી સરખાકહીએ, તેનીસંજે તે સરખાયકએ,
 કહે પ્રીતમ એથી અળખા રહીએ. દેહ૦

૫૬ ૮૨

હરી ભજન કરો, ભય ભાગે જમ-દુતનો ભક્તિભાવે;
અંતકાળસમે, હરિનું બાનુ હોય ત્યાં જમ શીદ આવે, દેક.

જેને તીલક છાપ તુલસી માળા,

જેને મુખડે ગોવીંદ ગોપાળા;

તેને શુરે કરે જમડા કાળા, ૧

એવો ભજન તણો પ્રતાપ છે,

તેને લખ ચોરાશી માફ છે. ૨

એવું નીર્ભય નારાયણનું બાનું,

તનું ખોળે ન રવીનંદન પાનું. ૩

પ્રાણી મારું મારું ન મીથ્યા ન કરવું,

એક ધ્યાન હરિનું નીત્ય ધરવું;

કહે પ્રીતમ ભવસાગર તરવું. ૪

૫૬ ૮૩

રાજ્યો.

જગો જગો જીવ લાડકારે, તમને દેઉં છું શીખ;

કહ્યા પ્રમાણે જો ચાલશે, ત્યારે તમને છે ઠીક;

રામ રટોને કોઈ રંજમાં, દેક. ૧

- લક્ષ ચોરાશી વાટમાંરે, ધર્યાં બહુ અવતાર; ૧
 મનખો મળ્યો ધણિ મહેનતે, નથી વારંવાર.
- કોઈ આમળ કોઈ પાછળરે, બહુ બહુ જરૂર; ૨
 રહ્યું નથી ને રહેશે નહીં, રાય રાણાને સુર.
- નીવ્રતી કહે છે નાથનેરે, નહીં માનો મારી વાત; ૩
 પડશે પ્રવ્રતીના પાસમાં, પછે પછાડશે હાથ.
- નહોય કુટુંબ એ તાહરેરે, રોટા રામ મુકી રાજ; ૪
 રણ સંબંધે આવી મળ્યું, લેણા દેણાને કાજ.
- નહોય તરૂણી એ તાહરીરે, દાખે સ્વદેપનું મુખ; ૫
 વીકાર તે થકી વાધશે, પછી દાવાનળ દુખ.
- પુત્રને પેટ પીતા અવતરે, પીતાને પેટ પુત્ર; ૬
 અદ્ભુત ખેલ રામનો, એમ ચાલ્યું ઘરસુત્ર.
- પાળી પોપીને મોટા કરેરે, જીવને આણીને સોપ; ૭
 તે પુત્ર મુખ મેલે દેવતા, જુઓ ગુણના ભાંધ દોષ.
- છળ પડે છે એક એકથીરે, એવા માયાનો ધોળ; ૮
 અન્યોઅન્યે વળગી રહ્યું, માટે જય ધરખોળ.
- કાયા પરપોટો નીરનોરે, પુલ્યો પુટીને જાય; ૯
 મુરૂ ચરણ પ્રતાપથી, નરભેરામ જશ માય.

રાજ્યો.

જુઓને નીર ઝાકળ તણુરે, દેખે છે સહિ લોક;

પળ પછી કાંઈ ના મળે, એમ જોગન છે ફોક;

રામ રોડાને કોઈ રંઝમાં. ટેક.

નીવ્રતી રાણી એમ બોલીયારે, મને નાથની છે ભાળ;

કહ્યું કરો તમે કંથજી, ફરી નહીં આવે તાલ. ૧

નાટક વીરનુએ રચ્યું જ્યારનુરે, ચીતર્યા ચૌદ માળ;

અથડાયો છે જીવ ત્યારનો, વેઠયા કોટીક કાળ. ૨

સતીતણું કહ્યું સાંભળીરે, લાગ્યો રામનો રંઝ;

હશકો નીવ્રતીનો વહી ગયો, પછી પ્રવ્રતીનો સંજ. ૩

સંતાન થયાં નીવ્રતીને, પ્રાણ પુરૂશનો સંજ;

ધર્મ સંતોષ વડા દીકરા, જેનો અહંભુત રંઝ. ૪

શાંતી સંતોષની નાર છેરે, દયા ધર્મને શરણ;

વિવેક વૈરાગ્ય વીચારજી, પુંછે વાળના છે ત્રણ. ૫

જ્ઞાન વહુ છે વૈરાગનાંરે, ક્ષમા વીવેકની નાર;

અક્લંત વહુ છે વિચારનાં, એક સુરતી કુમાર. ૬

એ તો પરવાર નિવ્રતીનોરે, સંકેતમાં કહેવાય;

ગુરૂ ચરણ પ્રતાપથી, નરભેરામ જશ ગાય. ૭

૫૬ ૮૫

રાજ્યો,

પ્રવ્રતી રાણી પછે બોલીયાં રે, ન્હોય તમારા ઢંગ;
હશારત થશે તમ તણી, નવ કરો એનો સંગ,
રામ રોડાને કોઈ રંગમાં. ૧૮૬.

નવ કરો કહ્યું શોકયનું રે, તમને કહિં છું શીખ;
બેગી ક્યાંની આશા એહને, કંઈને મંગાવી લીખ. ૧
અકબરશાહને એ મળીરે, કરી મુકયો ફકીર;

દુકડા માગતો તેને ક્યાં, ઉતાર્યું માપ નીર. ૨

વાણી મધુરી મુખ ઓચરીરે, દાખ્યું સ્વલ્પનું સુખ;

રણતાંખપતાં દીન વહી મયા, પછી વળી મયું મુખ. ૩

સ્વેત કરો ત્વચા લડખડીરે, આબ્યાં નેતરે બેતાળ;

દંતપુરી તો ઉજડ થઇ, આબ્યો દુકડો કાળ. ૪

લોભ પ્રવ્રતીનો હીકરોરે, જેની લોલચ નાર;

કોંધની અરીશા કામની, ત્રણા એક કુમાર. ૫

જમને મારે ઝાડો થાયછેરે, આબ્યા આગળ કર્મ,

કોડો ચોખાળો બીજે કહે, કોઈ જાણે નહિ મર્મ. ૬

જમને મારે આંસુડાં પડેરે, દેખી વહાલાને રોય;

ઝડ વાગીછે માંહે જમની, તે તો જાણે નહિ કોય. ૭

સાથ પ્રવ્રતીનો સહુ મયોરે, આવી નિવ્રતી નામ;
શુરના ચર્ચ પ્રતાપથી રોડા નરભા શ્રી રામ. ૮

૫૬ ૮૬

રાજ્યો.

જીવ મયે સુનું સહિ થયુર, કાયા નમ્ર સુનકાર;
દશ દરવાજા બંધ થયા, તુટયા આસેના તાર;
રામ રોડાને કોઈ રંજમાં, ટેક.

મુત્રા જીવને રોડા નથીરે, રોડે રવાર્થ સમાધ;
પોતપોતાનું સર્વે રોડે, પ્રમટ આપુછું માઈ. ૧

રોડે તરણી કેવું કહીરે; છુટા મુશીને કેસ;
મયું મણીતળ માહરં, જાણિને બાળે વેશ. ૨

સાસરવેલી શું કહી રોડે, પુત્રી સુખ વહુ પેર;
હાવે અમો તો શું કરં, પરણ્યાએ કયોં કેર. ૩

ઓથને માટે બંધવોરે; ભુજ લેલાટ લગાઈ;
રણમાં મુક્યો મને એકલો, તને ઘટે નહી ભાઈ. ૪

માતપીતા કેવું રોડે, પાળે ઘડપણ માહરે,
પુત્રી લગની કેવું રોડે, સાસરવાસાને સાહે, ૫

પુત્ર માઆપને કેવું રોડે, નથી દામ રતી રેખ;
દીવસ પાણી થશે શા વડે, નથી આરો રહ્યો એક, ૬

જમશે કે શહેશે ભુખનેરે, જમશે જમનો માર;
 તેમાંનું કોય કહેતું નથી, માટે બુઢો પોકાર, ૭
 સ્વાર્થે સર્વે રડેરે, વળી કાંઈ લોકાચાર;
 જન નરભા રટો રામને, નહી તો ખોશો પેંબર, ૮
 ૫૬ ૮૭

રાજ્યો.

કડીયા મુતાર સલાટનેરે, ઘણો દાખ્યો દામ;
 મમનમાં મહેલ માજી રહ્યા, રટયા નહી કદી રામ,
 રામ રડોને કોઈ રંજમાં, ટેક
 મોહોલ કરાવ્યા મોકળારે, બહુ ખારીયોના ઠામ;
 ઓચીંતા ઉઠિને ચાલીયા, નથી પોહોચી કાંઈ હામ. ૧
 આવો હીંચોળાખાટ હીંચીએરે, રવી ઉમમતે ભાણ,
 મુખ તમારાં સાંભળતાં, મને વાગે છે બાણ. ૨
 બચકે બનાતો બાંધી રહીરે, ઘણો ઓઢયાનો પ્રેમ,
 ઘેડ્યો તેની ભાગી નથી, રહી એમની એમ. ૩
 શાલો લીધી છે મોઘા મુલનારે, લીલા પીળા છે રંજ,
 ઓઢી પહેરી નથી નીસર્યા, નથી અડકાડી અંગ. ૪
 સ્વામી તમે છે ભુખાળવારે, જણું તમારી વાત.
 વહાણું વાયાની વેળા મામતા, દુધ સાકરને ભાત. ૫

ચાર દીવસ જતા જતરારે, ખાવા રાખતા સોધ;
 લાંબે પંથ તમ ચાલીયા, કાંઈએ બાંધ્યું નહી સાથ. ૧
 ધન ધરતીમાં ધાડયાં રહયાંરે, સાથે લીધું ન કાંચ;
 તે ધનને ક્યારે કાઢશે, તમે ત્યાંહાં આહય. ૭
 તડકે તમે નથી નીસયારે, ઘણું કામજ મુખ;
 સાણસીએ જમડા ચુંટશે, કેમ વેડશે દુખ. ૮
 ચાર વહુઓને ચાર દીકરાંરે, નામે ચરણમાં શીશ;
 શા માટે મુખ નથી બોલતા, એવડી શી છે રીસ. ૯
 ઓર્ચીતા ઉઠીને ચાલીયારે, તેનો શો કહ્યું વીવેક;
 બીડી આપુ મારા હાથની, લેતા જઓને એક. ૧૦
 જોત જોતામાં ચાલી ગયારે, કંઈ બાપના બાપ;
 જીવની સાથે એ સંચરે, એક પુન્યને પાપ. ૧૧
 ગુરુ છોટાલાલ પ્રતાપથીરે, ભગી નરભા તું જોય;
 લેણ દેણ આપિ મળ્યું, નથી કેનું હવે કોય. ૧૨

૫૬ ૮૮

(નાથ કેસે મજકો બંધ છોડયો) — મે રામ.

નાથ તમે જનત હો સખ ઘટકી,

મીરાં ભક્તી કરે પરમટકી;

નાથ તમે જનત હો સખ ૦ ટેક.

ધ્યાન ધરી મીરાં ફેર સમર લો,

સેવા કરે રઘુવરકી;
સાલીંગરામકુ તુલશી ચડાવત,
બાલો તીલક બીચ ટપકી. નાથ તમે૦ ૧

કૃષ્ણ મંદીરમાં મીરાંબાઈ નાચત,
તાલ મરદાંગ લાગે ચુટકી;
રૂમઝુમ પાયે ધુવર બાજત,
લાજ ખોલો ધુંવટકી. નાથ તમે૦ ૨

વીખના પ્યાલા રાણાજીએ ભેજ્યા.
સાધુ સંજાથે મીરાં ચટકી;
કરી ચરણામ્રત પી ગયા મીરાં,
વીશ બની અમરતકી. નાથ તમે૦ ૩

ધરકી નીકળી ચહીરે દેદારે,
શીરપર ગાગર મટકી;
બાઈ મીરાં કહે પ્રભુ ગીરધર નાગર,
જેસી દોરી ખેલત નટકી. નાથ તમે૦ ૪

પદ ૮૯

રણછોડજીના તથા.

મી પડવે પુરણ પ્રભા, જે કોઈ જાણે,
રણછોડજીનો ધર્મ, વેદ વખાણે,
મી બીજે બોડાણોજી મોત બોલ્યા એવારે

સોનું તો સવા વાલ પુંજમાં પામ્યારે.
 સખી તેરશે ગુઝળી ઘેર, પાછા ફરીઆરે;
 મધરાતે આઠ્યા મહારાજ, કારજ સરીયાંરે.
 સખી ચઢિશો ચરણામ્રત પ્રેમે પીધારે;
 હરી કઠણ થયા નંદલાલ સંદેશા ન કીધારે,
 સખી પુનમે પુંજ થાય, શોભા સારીરે;
 દરશન કરવાને જાય, નર નારીરે.
 સખી પંદર તથો સાત વાર, જે કોઈ જાશેરે;
 તેને મળશે દવારકાનો નાથ, વેકુંઠ જાશેરે.

૫૬ ૯૦

જે રણછોડરાયા જે રણછોડરાયા
 આરતીકીજે મહારાજની, લોપે નવ માયા. જે૦ ટેક. ૧
 મોરમુગટશીરછત્રખીરાજે, મણીમાણેકચળજનેમણી;
 પુષ્પ મુગતાના તોરા, ચરણ સુધી લટકે. જે૦
 પાવ કસુંખી ઝીણા સરમંધ, છોમાં બહુ ધરીયાં; (૨)
 તીલક લીલાટ લીરા માણેક, મોતી બહુ ભરીયાં. જે૦
 કેસરીઆડમકરાકૃતકુંડળ, દધિસુત બેઉ જડીયાં (૨)
 એક કટાક્ષે બ્રહ્મટી કેરા તણ ભોવન વડીયાં. જે૦
 અમુલ વરની આંખતડી, ધર્યું ચીમુક ગાલે. (૨)

મુખારવિંદતણી શી થોભા, કેસરીઝે ભાળે. જો ૫
 અમુલ્ય હીરા હોઠ ખીરાજે, કોટી રવી ચળકે; (૨)
 કૈસ્તુભમણી કંઠમાં ઓપે, માળા બહુ લળકે. જો ૬
 અનેક આલુપણ રતન હીમનાં, પુષ્પની માળા; (૩)
 તુલસી હાર ચડાવે પ્રભુને, તે જન બહુ વાઢા. જો ૭
 જરકસી જમો અંગે સોહો વિવિધ બહુ ભાતે; (૨)
 દંદાદીક બ્રહ્માદીક સર્વે, સ્તુતી કરે ખાતે. જો ૮
 ચત્રભુજ પુરશોતમ પુરણ, અવીનાશા નામે; (૨)
 શંખચક્રમદાપદ્મ ખીરાજે, બેઉ દરશણ વાળે. જો ૯
 કટી મેખલા પીતાંબર ઉપર, બાંધ્યા છે પટકે; (૨)
 દીનાનાથ દીસેછેદયાળુ, અસુખહુન્નયો લટકે. જો ૧૦
 ચરખકમળ આનંદસાગર, શેવક સુખકારી; (૨)
 જે જન આવીનીરખેપ્રભુને, દુઃખ કાપે ભારી. જો ૧૧
 છડી વાંસગી નેપુર ઓપે, નટવરજે વેશે; (૨)
 ગોપ થઈ માયો ચારી, ગોપી રમ્યા રાસે. જો ૧૨
 જે પ્રભુ આપ અનાથનો નાથ તે ડંકપુરવાશી, (૨)
 ડાકોર નાથ થઈને બેઠા, પોતે અવિનાશી. જો ૧૩
 આઠે શીખર ગોડીધર ઉપર, ચોવડીયાં વાગે; (૨)
 નોખત શબ્દ મુણે જે પ્રાણી, દુઃખ તેના ભાગે. જો ૧૪

દર્શન દીનાનાથ દયાળુનાં જે આવી કરશે; (૨)
 કોટીજન્મનાં પુરણ પ્રાયશ્ચિત, તે પણ હરશે. જે ૦ ૧૫
 આરતી એ પુરુષોત્તમકેરી; પ્રેમ ધરી આશે; (૨)
 સુખ સંપત પામી તે પ્રાણી, વૈકુંઠે જશે. જે ૦ ૧૬

કબીરનું ભજન ૯૧

અબધુત એસો જ્યાન બીચારી,

વામે કાણુ પુરૂષ કાણુ નારી.

અખ.

આઠાણુકે ઘેર નાતી ધોતી, ભેગનકે ઘર ચેલી,
 કલમા પઢકર હુધરે તરકડી. તો આપેઆપ એકેલી. અ.
 નહીં પરણેલી હું તો નહીં કુંવારી, પુત્ર જણુ જણુ હારિ;
 કાળીમુંડીકાકોઠનછોડયા, તો હજુએ બાળકુમારી. અ.
 સસરોમારોબાળોબોળો, ને સાસુ બાળકુમારી;
 પરણ્યાહમારોપારણીયેઝુલે, તો મરેઝુલોવનહારી. અ.
 બ્રહ્મા વિષ્ણુ શંકર દેવા, તોવે તીનકી મેં ભાઈ;
 એ તીનુકે ઘેર ધણીઆણી તો, વેનકું ગોદ ખોલાઈ.
 નહીં ભણું સાવરિએ નહીં જાઉં પીયરોયે,
 સ્વામીકી સેજ સમાઈ;
 કહેતકબીરાસુનભાઈ સાધુ, ભેતમેભેત મીલાઈ. અ.

ભજન ૬૨

લે માળારે માળા, તું તો મોહનવરની લે માળા. ૧
નીરખે લે નટવર ન્યારા.

હરીહરીતારા હાથભેઆવે, તો તુટે ત્રીકુટીતાળા. તું તો. ૨
આ જુઠી બાણનું ભેર ન કીજે,
તારા છોડ મમત મોટા ચાળા. તું તો. ૩

જઠરામાં ભળવીઓ તું ને, ભુલી ભવ ભરતો મોટી કાળા;
કાયા તોરી કામ ન આવે; પુઠે જલે જેમ અંગારા. તું. ૪
છોટો કહેછત માંનવ છાકો, તો સેજતરસો ભવપાર. તું. ૬

ભજન ૬૩

વારે મારા વિરારે, ન કરીએ સંજ નીચનોરેલ. ટેક.
નીચપણું નિરયે નરકે લક્ષ જાય. વારે.

આકડીઆનાં દુધરે અતીશે ઉજળાંરેલ,
તે પીધે તરતે પ્રત્યુ થાય. વારે.

દુધડીયાં મંગાવોરે, મવરી ગાયનાંરેલ;
સાકર ભેળે સ્વાદ અતી વણો થાય. વારે.

બાવળીઓ કંટાળોરે, અતી અજબામણોરેલ,
તેને સંજે અંગને વચ્ચે ઉજડાય. વારે.

આંખલીયાની છાંયારે, અતી રળીયામણીરેજ;
 તેને શેવે ફળની પ્રાપ્તિ થાય. વાર્. ૧
 ગુરના પ્રતાપેરે, જોડીરામ બોલીઆરેજ;
 દેજો અમને સંત ચરણમાં એ વાસ. વાર્. ૨

—*—
 ભજન ૬૪

રામ ધોળ.

મરડ અલી આવજો ગીરધારી,
 લજ્જા મારી રાખજોરે મોરારી;
 પ્રથમ પુણ્યે શ્રી ગુરરાય,
 શ્રીકૃષ્ણને લાગું પાય;
 ગુણ માવાથી ઇચ્છા થાય. મરડ૦ ૧

પ્રથમ પુણ્યે શ્રી ગુરરાય,
 સારહા કરજો મારી સહાય;
 પદ પુણ્યને પાવન થાય. મરડ૦ ૨

માતા આપો અવીચળ વાણી,
 એમ ઇચ્છા રાખજો તમારી;
 દાસ થાય આવચળધારી. મરડ૦ ૩

ધન ધન કુંતાજીરે માય,
 જોણે સેવ્યા છે શંકર રાય;
 પાંચ દેવે લીધા અવતાર. મરડો ૪
 પાંચે પુત્ર તો પાંડવ જાણો,
 છઠ્ઠાં દ્રૌપદીને વખાણો;
 એમાં સંદેહ કશો નવ આણો. મરડો ૫
 રાજ ધરમ તો ધરમ ધ્યાન,
 રૂડા અર્જુનના મન વિશ્રામ;
 તેમાં ભીમક મહાબળવાન. મરડો ૬
 રતનવંતાની કુંવરીરે આવે;
 સાથે જોશી સહેદેવને લાવે,
 પાંચે પુત્ર પાંડુના કહાવે, મરડો ૭
 હસ્તીનાપુરમાં ઓળોરે પટી,
 માંડી બાજી તે પાસા ઢાળી;
 પહેલે પાસે તે હસ્તિનાપુર હારી. મરડો ૮
 બીજે પાસે તે મરથ ભંડાર,
 ત્રીજે ઉમરવા નથી ઓર;
 એમ નસાહ છે વારંવાર. મરડો ૯

ચોથે પાસે ચતુરાઈ સારી,
 પાંડવ હાર્યા છે દ્રોપદી નારી;
 સામો દુરિયોધન અહંકારી. મરૂડ૦ ૧૦
 ત્યાં તો શોભા બરાધ છે સારિ,
 બોલ્યો દુરિયોધન અહંકારી;
 તેડી લાવો તે ધ્રુપદી નારી. મરૂડ૦ ૧૧
 સતી ભરી સભામાં આવ્યાં,
 સભા દેખીને મન લજવાયાં;
 દુષ્ટે હસીનેરે બોલાવ્યાં. મરૂડ૦ ૧૨
 સતી રમ્યા તમારારે સ્વામી,
 હાર્યા રાજપાટ સતી ગામ;
 આવી માડો ઘર આ ઠામ. મરૂડ૦ ૧૩
 સતી આવી બેસોનેરે ખોળે,
 એવાં વચન દુરિયોધન બોલે;
 તોયે સતીના મન ના ડોલે. મરૂડ૦ ૧૪
 ખોળે બેસશે મદા લીમ કેરી,
 તને કાળે લીધો ઘેરી;
 તું તો બડવ કુળનો વેરી. મરૂડ૦ ૧૫

તને લાગ્યું સંતીનું રે પાપ,
 ખોળે બેઠા તે સોઠ સંતાપ. મરડો ૧૬
 દુર પંથ છે દ્વારકાં ગામ,
 ત્યાં તો પોઢયા છે શ્રી ભગવાન;
 બેગી બેઠ ધાયા ધનશ્યામ. મરડો ૧૭
 એમણે મરડ શણગાર્યો તતકાળ,
 ચીર નવસેં નવાણું આણ્યાં;
 આવી પુર્યા છે શ્રી ભગવાન. મરડો ૧૮

પદ ૯૫

શ્રી રામચંદ્રજીના ધ્યાનની સ્તુતી.

શ્રી રામચંદ્ર કૃપાળુ ભજ મન હરણુ ભવ ભય દારણું,
 નવ કંજ લોચન કંજ મુખકર કંજ પદ કંજરણું,
 કંદર્પ અમણિત અમીતછબી નવનીલ નીરજ સુદીરં,
 પટ પીત માનહુ તડિત રચીસુચીનૌમી જનકસુતાવરં;
 શીર મુકુટ કુંડલ તીલક ચાર હિદાર અંગ વીલુપણું,
 અબનુ ભુજ શર આપ ધર સંગ્રામ જીત ખર દુષણું.
 ભજ હીનખંધુ હીનેશ હાનવ હલન દુષ્ટ નિકંદનં,
 રધુનંદ આનંદ કંદ કૌશલ્યચંદ હશરથ નંદનં.

હતિ વહત તુલસીદાસ શંકર શેષ મુની મનરંજનં,
મમ રહયે કંજ નિવાસ કરું કામાદી ખળદળ મંજનં.

મંજળા આરતી.

રસબીના રાય રણછોડ, વસો ભારી રૂઢીયામાં,
સુખસાગર શ્રી રણછોડ, વસો ભારી રૂઢીયામાં;
પ્રાતઃસમે પ્રભુના મુખનીરખી, આનંદ ઉર ન સમાયરે;
સુરીનર મુનવર વેઠ વખાણે, નારદસારદ માય. વસો.
કોટીવહન છબી મુખપર વારી, અકળીત રૂપ અપારરે;
મંજળ રૂપ મનોહર દીસે, શેવક સુખ બંધાર. વસો.
તાલ મરહંમ વીણા રસ વાગે, મુખ મોરલી ઘનધોરરે;
પ્રેમ કરીને પીધા રસ બંધુ, ગોપી ચંદ્ર કીશોર. વસો.
કંચન થાળ કપુર બેરી માંહી, પાંચે જોત પ્રકાશરે;
આરતીઉતાર મારા અલખેલાની, રાધારમણ વીલાસ. વ.
અશ્વે સ્ત્રીદ્વી આગળ ઉભી, મુખથી રહી કરજોડરે;
પ્રાણજીવન પરશોતમ સ્વામી, રાજ કરો રણછોડ. વસો.

સમાપ્ત.

